

พรรณนะของรายลต่อปัญหาจิต - กาย

พรรณนะของรายลต่อปัญหาจิต - กาย ที่จะศึกษาต่อไปนี้ ศึกษาจากงานนิพนธ์ของเขา ชื่อคำเกี่ยวกับจิต (Concept of Mind) ซึ่งที่จริงแล้วงานนิพนธ์เล่มนี้ไม่ได้ต้องการแสดงพรรณนะต่อปัญหาจิต - กาย โดยตรง แต่ก็มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกัน อาจจะสรุปได้ว่าเป็นพรรณนะของรายลต่อปัญหาจิต - กาย และเพราะว่างานนิพนธ์อื่น ๆ ของรายลไม่มีเนื้อหาใกล้เคียงเลย งานนิพนธ์อื่น ๆ ของรายล (รวบรวมงานของรายล เล่ม ๑ และ ๒) โดยมากมักจะแสดงพรรณนะทางปรัชญาของรายลเท่านั้น งานนิพนธ์คำเกี่ยวกับจิตนี้ รายลแสดงให้เห็นถึงการใช้คำต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับจิต โดยคนทั่ว ๆ ไป และการใช้คำเหล่านั้นใช้แทนสิ่งที่ไม่ลึกลับ เพราะรายลต้องการปฏิเสธการที่เคการต์เสนอความคิดแบบปฏิกิริยาซึ่งอธิบายว่า สิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้แบ่งใหญ่ ๆ เป็น ๒ สิ่ง ได้แก่จิต และสสารหรือกาย โดยจิตเป็นสิ่งลึกลับไม่มีตัวตนและมีลักษณะอื่น ๆ ตรงข้ามกับสสารหรือกายทุกอย่าง แต่สสารหรือกายเป็นสิ่งมีตัวตนไม่ลึกลับ และ ฯลฯ จิตกับกาย (ในเรื่องของมนุษย์) มีปฏิกิริยาต่อกัน ซึ่งการที่เคการต์มีความคิดเช่นนั้น ทำให้เมื่อเคการต์กล่าวถึงจิต เคการต์กำลังกล่าวถึงสิ่งลึกลับ หรือเป็นการกล่าวถึงสิ่งที่มีอยู่อีกสิ่งหนึ่ง โดยมีอยู่อย่างลึกลับ" รายลปฏิเสธว่า เมื่อเรากล่าวถึงจิตเราไม่ได้กล่าวถึงสิ่งที่มีอยู่อย่างลึกลับโดยการแสดงให้เห็นว่า คำเกี่ยวกับจิต ทุกคนใช้ในชีวิตประจำวัน ใช้ชี้ถึงสิ่งที่ไม่ลึกลับ

มีอยู่อย่างลึกลับ หมายถึงไม่สามารถพิสูจน์ให้เห็นได้ว่ามีอยู่โดยใช้หลักการทางฟิสิกส์ หรือวิทยาศาสตร์

ในบทความของงานนิพนธ์นี้ รัสส์ได้แสดงทรรศนะทางปรัชญาของเขา ซึ่ง รัสส์ใช้ทรรศนะทางปรัชญานี้ในการอธิบายคำเกี่ยวกับจิต ซึ่งเป็นเนื้อหาใหญ่ของงาน นิพนธ์เล่มนี้ รัสส์กล่าวไว้ว่า งานนิพนธ์นี้เป็นงานนิพนธ์เกี่ยวกับจิต แต่ไม่ได้ให้ความรู้ เกี่ยวกับจิตมากขึ้นกว่าที่มีมาก่อนเลย (โดยความรู้จากวิทยากรอื่น ๆ ที่คนคว้าเกี่ยวกับจิต) และรัสส์ก็ไม่ได้ออกการเสนอทฤษฎีใหม่ ๆ เกี่ยวกับจิต รัสส์แสดงความ เห็นว่า เขาต้องการ เพียง เอาความรู้เกี่ยวกับจิตที่มีอยู่แล้วมา เรียบเรียงใหม่ให้มี เหตุ มีผล หรือรัสส์ใช้คำว่าอธิบายแผนที่ของตรรกของความรู้ (Geography of the logic of knowledge) นี่ก็คือรัสส์กำลังแสดงว่านักปรัชญา (ปรัชญาจิต philosophy of mind) ไม่ได้มีหน้าที่ค้นหาความรู้เรื่องจิต (เพราะนักปรัชญา แรกก่อนโดยมากพยายามจะอธิบายทฤษฎีเกี่ยวกับจิตใหม่ ๆ อยู่เรื่อย ๆ) แต่นักปรัชญามี หน้าที่เพียงจัดรูปแบบของความรู้เกี่ยวกับจิตใหม่ เหตุมีผล รัสส์เชื่อว่าคนทั่ว ๆ ไปใช้ คำเกี่ยวกับจิตเป็นทุกคน คือวิธีใช้ แต่คนโดยมากไม่รู้เหตุผลของการใช้คำเหล่านั้น เปรียบเหมือนคน ๆ หนึ่งสามารถเดินทางไปยังตำบลที่อยู่ของตนเองได้ถูกต้อง เพราะ ในชีวิตประจำวันเขาต้องทำอย่างนั้นอยู่เสมอ แต่คน ๆ หนึ่งไม่สามารถเขียนแผนที่ที่อยู่ ของเขาเองได้^๑ ก็อธิบายเหตุผลไม่ได้ว่าทำไมตนเองกลับที่อยู่ถูก

รัสส์เชื่อว่างานส่วนใหญ่ของนักปรัชญาคือการกำหนดเหตุผลของการที่ศัพท์ ของจิตในแง่ต่าง ๆ (ศัพท์แง่อำนาจ การใช้และสภาวะของจิต) ใช้สัมพันธ์กัน ตรงจุด ที่ต้องใช้ศัพท์เหล่านี้สัมพันธ์กันนี้เอง ที่นักปรัชญาต้องศึกษาเหตุผลของการใช้ ไม่ว่าจะ เป็น สาขาไหน ๆ ของปรัชญา เช่นทฤษฎีความรู้ จริยศาสตร์ เป็นต้น ล้วนเกี่ยวข้องกับผล ที่ได้จากการที่นักปรัชญาทำหน้าที่ดังกล่าว

^๑ Gilbert Ryle, *Concept of Mind*, (Great Britain: Penguin Book Ltd., 1949), p. 9

เขาโจมตีว่า เดการ์ตเป็นนักปรัชญาสำคัญคนหนึ่งที่มีคเป็นวิชาปรัชญาโดยการ
ใช้ศัพท์ทางจิตไม่ถี่ จนทำให้เกิดความลึกลับของปรัชญาขึ้น (Myth) โดยรายละเอียดวิธี
พิสูจน์แบบ สมมุติให้เป็นไปไม่ได้ (Reductio ad absurdum) เพื่อปฏิเสธ
ความลึกลับที่เดการ์ตสร้างขึ้น และเพื่อชี้ให้เห็นว่าศัพท์ที่เดการ์ตใช้เกี่ยวกับจิตนั้นควร
จัดไว้กับประเภทไหนและรายละเอียดไม่ถี่กว่าเขากำลัง โต้เถียงกันกับเดการ์ต เขาถือว่าที่เขา
ทำคือการ เบี่ยงเบนวิชาโรค (เปรียบปรัชญาเป็นโรคและวิธีพิสูจน์ทางปรัชญาของเขา
เป็นวิธีรักษา)

ทรรณะสำคัญจากบทที่ ๑ สิ่งลึกลับของเดการ์ต (Descart's Myth)

รายละเอียดความคิดทริทางกร (Official Doctrin) คือความคิดที่คนโดย
มากมักเชื่อว่าร่างกายคนประกอบด้วยสิ่ง ๒ สิ่ง ซึ่งมีลักษณะตรงกันข้ามกันทุกประการ
โต้แย้งกันกับกาย โดยจิตอยู่ในร่างกาย ควบคุมร่างกายให้ทำงาน การทำงานของจิต
(คนอื่น) เราสังเกตเห็นไม่ได้ แต่การทำงานของร่างกาย (คนอื่น) เราสังเกตเห็นได้
เรื่องราวของจิต เป็นเรื่องส่วนตัวไม่มีใครรู้ว่าจิตของคนอื่นเป็นอย่างไร คนแต่ละคนเท่านั้น
ที่เรารู้ว่าจิตของตนเอง เป็นอย่างไร ส่วนร่างกายนั้นเป็นสิ่ง เบิกเผย ใคร ๆ ก็เห็น
ร่างกายรู้เรื่องราวของร่างกายของคนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ของตนเองได้ มนุษย์อยู่ในโลก ๒ โลกคือ
โลกของจิตและโลกของกาย และโลกทั้งสองมีความสัมพันธ์กัน โดยมีสถานที่ ๆ หนึ่ง
ในร่างกายให้จิตและกายพบกัน (มีปฏิกริยาต่อกัน) ซึ่ง เดการ์ตผู้ที่ยุติว่าเป็นเจ้าลัทธิ
ทางกรคนสำคัญว่าเป็นคอม ๆ หนึ่ง ในสมอง คือต่อมไพเนล (Pineal gland) ลักษณะ
ของจิตและกายตรงกันข้ามกันทุกประการ ใต้กรร่างกายอาศัยอยู่ในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง
(Space) จิตไม่ได้อาศัยอยู่ในพื้นที่ใด ๆ เลย กายอยู่ภายใต้กฎ (อธิบายโดย)

๑
งานรายละเอียดเพิ่มเติมใน Gilbert Ryle, *Concept of Mind*,
(Great Britain: Penguin Books Ltd., 1949), p. 13

ฟิสิกส์ จิตไม่ได้อยู่ภายใต้กฎของฟิสิกส์ ร่างกายมีเนื้อสารจับต้องได้ (สัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง ๕) จิตไม่มีเนื้อสารที่จะให้สัมผัสได้

ความเชื่อถ้อยแบบนี้ ภายหลังคำว่า เป็นลัทธิที่เชื่อว่ามีผีอยู่ในเครื่องจักร (Dogma of the ghost in the machine) และเพราะว่ามีจิตในกายลักษณะ ลึกลับอย่างนี้ จึงเกิดปัญหาจิต-กาย และปัญหาการมีอยู่ของจิตอื่น ๆ (Other mind problem) ภายหลังลัทธิที่ว่า เป็นความคิดที่ไม่มีเหตุผล โดยเขาใช้วิธีพิสูจน์ภาษา ที่ใช้อธิบายความเชื่อหรือพิสูจน์ประโยค (Statement) ที่เป็นใจความของความเชื่อ โดยเน้นว่าความเชื่อนี้ผิดหลักการ ไม่ได้ผิดที่รายละเอียดปลีกย่อย ความเชื่อที่ไร้เหตุผล เพราะเป็นการใช้ภาษาผิดประเภท (Category Mistake) เขายืมคำว่าประเภทนี้มาจากแนวความคิดของอริสโตเติล ซึ่งอริสโตเติลให้คำนิยาม "ประเภท" นี้คือ คำที่เป็น ส่วนขยายของประธาน (predicate of the subject) ซึ่งได้แก่ สารัตถะ (substance) ปริมาณ คุณภาพ ความสัมพันธ์ การบอกสถานที่ เวลา ตำแหน่ง กิจกรรม คัมภีร์หรืออารมณ์และสภาวะ เช่นมนุษย์มีร่างกาย ร่างกายเป็นสารัตถะ ขยายมนุษย์ซึ่งเป็นประธาน ขาวสารหนัก ๑๐๐ ก.ก. กุหลาบเป็นดอกไม้สวย เชียงใหม่ อยู่เหนือกรุงเทพฯ ข้าพเจ้าอยู่ในบ้าน ประเทศไทยในสมัยนี้ เรือยอร์ชจอดอยู่ห่าง จากฝั่ง ๑๐ กิโลเมตร น้ำกำลังเดือด นาย ข กำลังร้องไห้ ฉันทเคืองโมโห คำที่ขีดเส้น ใต้เหล่านี้ล้วนเป็น "ประเภท"

ความไร้เหตุผลของลัทธิทางกาย ภายหลังมีความคิดว่า พวกที่เชื่อในลัทธินี้ใช้คำเกี่ยวกับ จิตเหมือนกับว่าจิตเป็นเรื่องที่ต้องอธิบายแบบการอธิบายเรื่องเกี่ยวกับกาย

เขายกตัวอย่างความผิดประเภทนี้ไว้ ๒ - ๓ ตัวอย่างได้แก่ เรื่องนำคนไป ชมมหาวิทยาลัย

คนต่างถิ่นไคมา เยี่ยมมหาวิทยาลัยออกฟอร์ด หรือเคมบริดจ์ เป็นครั้งแรก เขาถูกนำไปชมวิทยาลัย หอสมุด สนามกีฬา พิพิธภัณฑ์ แผนกวิทยาศาสตร์ แผนกธุรการ เขาจึงถามขึ้นว่า "มหาวิทยาลัยอยู่ที่ไหน ข้าพเจ้าเห็นแล้ว วิทยาลัย หน่วยลงทะเบียน แผนกวิทยาศาสตร์ อยู่ที่ไหนบ้าง แต่ข้าพเจ้า

ยังไม่เห็นเลยว่ามหาวิทยาลัยที่อยู่เบื้องหลังและทำงานให้วิทยาลัยและอื่น ๆ
อยู่ที่ไหน" เราก็จะคงตอบเขาวา มหาวิทยาลัยไม่ใช่สถาบันทางหากอีก
สถาบันหนึ่ง ซึ่งซ่อนเร้นอยู่ในวิทยาลัย หอสมุด และที่ทำการซึ่งใครเห็น
ไปแล้ว มหาวิทยาลัยคือวิธีการหนึ่งทีสิ่งที่ทำไปทุกอย่างรวมกันเขาเมื่อ
เขาเห็นและเข้าใจ ก็คือใครเห็นมหาวิทยาลัยแล้ว ความเข้าใจผิดของ
เขาขึ้นอยู่กับความคิดสรุปอย่างไร เคียงสา...ที่จะพูดคำว่า มหาวิทยาลัย
เหมือนอย่างกับว่าเป็นสิ่งพิเศษ ซึ่งส่วนประกอบย่อย (ของมหาวิทยาลัย)
นี้รวมกันขึ้น เขาใครทำผิดโดยบรรจ (คำว่า) มหาวิทยาลัยเป็นประเภท
เดียวกับสวนต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย?

อีกตัวอย่างหนึ่งที่รายลย์กมาให้เห็นคือ เด็กเห็นการเดินสวนสนามผ่านไปของ
ทหารหนึ่งกองพล เราชี้ให้เด็กดูว่านั่นคือกองร้อย กองพัน กองร้อยเสนารักษ์ ฯลฯ
เด็กถามว่าสิ่งไหนคือกองพล เรารู้ว่าเด็กถามผิด กองพลเป็นคำเรียกสิ่งทั้งหมดรวม ๆ
กันที่เดินสวน ไม่ใช่คำที่ชี้ถึงอะไรสิ่งหนึ่งที่พิศวดคน เหมือนกองร้อยเสนารักษ์ ซึ่งถึงทหาร
กลุ่มหนึ่ง มีปลดอกแขนสีขาว มีกาบบาทแดงขา สพายรวมยา แต่คำว่ากองพลเป็นคำอีก
ประเภทหนึ่ง^๒

ตัวอย่างสุดท้ายที่รายลย์ให้เห็นถึงความไม่มีเหตุผลของความเชื่อทางการคือ
การที่บางคนสังเกตุการเลนคริกเก็ต เขาจะเห็นแต่คนที่ถูกหนึ่ง คนรับ แต่ไม่เห็นสิ่ง
ที่เรียกว่า ความพร้อมเพรียงของทีม (Spirit of Team) เพราะวาสิ่งนี้ไม่ใช่สิ่งต่าง
หากจากสิ่งประกอบอื่น ๆ และไม่ใช่สิ่งประเภทเดียวกัน^๓

รายลย์เชื่อว่า การเข้าใจผิดโดยใช้ภาษาผิดประเภทนี้ ทำให้เกิดความเข้าใจผิด
ว่ามีโลก ๒ โลก คือโลกของจิตและโลกของกาย และชีวิตคนเรามี ๒ ชีวิตควบคู่กันไป
คือชีวิตของจิตและชีวิตของกาย

^๑ Ibid., p. 18 .

^๒ Ibid.

^๓

จุดมุ่งหมายในการทำลายความลึกซึ้งของ เคกเกิร์ต คือ
 "การแสดงให้เห็นว่าคำนิคมประเภทเหล่านี้และคำในพวกนี้ เป็นสาเหตุให้เกิด
 ทฤษฎีชีวิต ๒ โลก (โลกของจิตและโลกของกาย)"^๑

พวกที่เชื่อลัทธิทางการ เข้าใจผิดเรื่องการใช้ภาษาแล้ว ยังทำให้เกิดความ
 เข้าใจว่า ความนึก ความรู้สึก และเจตนาในการกระทำ ไม่สามารถอธิบายด้วยศัพท์
 ทางกายภาพได้ ดังนั้น จะต้องใช้ศัพท์กายภาพในแง่ลบ เช่น คุณสมบัติของวัตถุอยู่ในกาล
 และเทศะ จิตจะไม่อยู่ในกาลและเทศะใด ๆ เลย เป็นต้น

สาเหตุที่ทำให้เกิดการใช้ภาษานิคประเภท

รายล์ เชื่อว่าสมัย เมื่อกาลิ เดโอ อธิบายโลกด้วยหลักกลศาสตร์ เป็นคนแรกนั้น
 มีอิทธิพลต่อเคกเกิร์ต ทำให้เคกเกิร์ตอธิบายเรื่องกายด้วยหลักนี้ แต่ศีลธรรมของมนุษย์จะ
 อธิบายด้วยกฎนี้ไม่ได้แน่นอน เขายอมรับอย่างที่นักจักรกลนิยม เช่น ฮอบ เป็นต้น
 ซึ่งอธิบายเรื่องของจิตใจด้วยหลักกลศาสตร์ไม่ได้ เรื่องของจิตต้องอธิบายด้วยหลักที่
 ไม่กลศาสตร์

เมื่อกาลิ เดโอแสดงให้เห็นว่าวิธีการค้นพบวิทยาศาสตร์ของเขาสามารถ
 ให้การสนับสนุนทฤษฎีกลศาสตร์ซึ่งครอบคลุมการครอบครองพื้นที่ทุก ๆ พื้นที่
 เคกเกิร์ตพบความขัดแย้ง เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวในตัวเขาเอง ๓ ประการ
 ในฐานะที่มนุษย์เป็นมนุษย์วิทยาศาสตร์ เขาไม่สามารถปฏิเสธแต่กลับรับรอง
 การอ้างของกลศาสตร์ แต่ในฐานะมนุษย์ของศีลธรรมและศาสนา เขาไม่
 สามารถยอมรับอย่างนั้นได้ เหมือนอย่างที่ยอมรับ^๒

แต่เขาก็ไม่รู้จะใช้ภาษาอย่างไร จึงใช้ศัพท์ทางกลศาสตร์ แต่ทำให้มีความ
 หมายตรงข้ามทุกอย่าง เพราะเขาคิดว่าจิตต้องมีลักษณะตรงข้ามกับกายทุกอย่าง การที่
 เขาใช้ภาษาเทียบเคียงกับกลศาสตร์นี้ รายล์ถือว่า เคกเกิร์ตทำให้เกิดสมมุติฐานกลศาสตร์
 เทียบเคียง (Para-mechanical hypothesis) เรื่องของจิตถูกอธิบายในรูปแบบ

^๑ Ibid., p. 19

^๒ Ibid., p. 20

ของสมมุติฐานแบบนี้ รัยลล์เชื่อว่า เดการ์ตมีความคิดที่หนักไปยิ่งกว่าลัทธิทางการอื่น คือ ลัทธิทางการนั้นฝังหัวใจในการ เชื่อว่ามีผีในเครื่องจักร แต่เดการ์ตอธิบายคนอย่าง เป็น เครื่องจักรผี (Spectral machine) เลยทีเดียว เครื่องจักรผีคือควบคุมมนุษย์ให้ ทำกิจกรรมทุก ๆ อย่าง แต่เดการ์ตก็ไม่รู้ว่ามันควบคุมร่างกายอย่างไรแน่ จึงสันนิษฐาน ว่าต้องมีรูในสมอง เบิกปิด (เหมือน เป็นประตู) ให้เครื่องจักรผีส่งพลังงานผ่านรูออกมา ส่งงานร่างกาย ถ้ารูเปิดมากพลังงานก็ออกมามาก รูปิดพลังงานก็ไม่ออกมาส่งร่างกาย ซึ่งในขณะนั้นก็เป็นสภาพที่คิดอย่าง เดียว

แต่เดการ์ตก็ต้องพบกับปัญหาอย่างหนึ่งแน่นอน ทั้งนี้เพราะว่า เดการ์ตเข้าใจ ว่าจิตเป็นประเภทเดียวกับกาย เมื่อกายเป็นสิ่งจำกัด จิตน่าจะจำกัดด้วย เพราะเป็น สิ่งประเภทเดียวกัน เดการ์ตจึงเกิดปัญหาขัดแย้งตนเอง ว่าเจตจำนงค์เสรีของจิตมีจริง หรือเปล่า แต่พฤติกรรมของมนุษย์ เป็นพฤติกรรมชั้นสูง ไม่ใช่การทำงานของ เครื่อง จินไม่น่าจะถูกจำกัด และเดการ์ตเองก็แยกจิตว่า เป็นเรื่องของ โลกอีกโลกหนึ่งที่มีอิสระ แต่เพราะใช้คำเลียนแบบซึ่ง เข้าใจว่าเป็นประเภทเดียวกัน ทำให้มีข้อแย้งตนเอง ถ้า เราได้เข้าใจความคิดของ เดการ์ตเกี่ยวกับ เรื่อง เสรีภาพของมนุษย์ในแง่จิต จะรู้ว่าจิต มีเสรีจริง ๆ ต่างจากกาย เพราะอย่างนี้รัยลล์จึงถือว่าการใช้ภาษาผิดประเภทของ เดการ์ตเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง ด้วยความคิดของ เดการ์ตไม่สอดคล้องกันทั้งระบบ

รัยลล์ชี้แจงต่อไปว่าคำประเภทเดียวกัน เราใช้คำเชื่อมได้เช่น รองเท้า ข้างซ้ายและข้างขวา เป็นต้น แต่คำคนละประเภทเราใช้คำเชื่อมไม่ได้ จะทำให้ความ หมายของประโยคไร้ความหมาย เช่นรองเท้าข้างซ้าย ข้างขวา และรองเท้าหนึ่งคู่ เป็นต้น เหมือนกับการใช้คำเกี่ยวกับจิตและคำเกี่ยวกับกายโดยใช้คำเชื่อมที่ทำให้ ประโยคไร้ความหมายเหมือนกัน เช่นบอกว่า คนมีจิตและกาย เป็นต้น รัยลล์ไม่ได้ ปฏิเสธว่าขบวนการทางจิต (Mental Process) ไม่มีจริง แต่เพียงต้องการจะบอกว่า การกล่าวว่ามีขบวนการทางจิต เป็นคนละความหมายกับมีขบวนการทางกาย^๑ และเราทำ

^๑ Ibid., p. 23

ไม่ถูกที่เชื่อม ๒ ขบวนการนี้ด้วยคำว่า "และ" เพราะฉะนั้น จิตและกายอย่างนามากลาว
 พร้อมกัน หรือการลทอนจิตให้เป็นกาย และกายให้เป็นจิต ก็เป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง
 พวกวัตถุนิยมและจิตนิยมทำผิดทั้งคู่ เพราะการพูดว่า มีข้างใดข้างหนึ่งคือมีจิตหรือมีกาย
 แต่ไม่มีทั้งสอง คล้ายกับการพูดว่า หลอนซ้อถุงมือข้างซ้ายข้างขวา หรือซ้อถุงมือ ๑ คู่
 แต่ไม่ไรทั้ง ๒ ข้าง^๑

พวกจิตนิยมบอกว่าทุกอย่างมีแต่จิต โดยเปลี่ยนประโยคทางกายเป็นประโยค
 ทางจิตไต่หมึก รายละเอียดว่าทำผิดเพราะกายและจิตเปลี่ยนเข้าหากันไม่ได้ ประโยค
 ทั้งสอง เป็นประโยคที่อธิบายสิ่งหนึ่ง ในคนละแบบเหมือนประโยค หลอนเข้ามาในบ้าน
 โดยสวมรองเท้า และน้ำตาใช้คำว่า "และ" ผิด หลอนเข้ามาในบ้านโดยสวม
 รองเท้าอย่าง เรามองหลอนแบบหนึ่งแล้วเรากล่าวประโยคนี้ หลอนเข้ามาในห้องควย
 ใบหน้าเต็มไปค้วยน้ำตา เรามองหลอนอีกแบบหนึ่ง เราจึงกล่าวประโยคอีกแบบหนึ่ง
 ไม่มีทางจะสรุปว่า น้ำตาเป็นเรื่องเดียวกับรองเท้าอย่าง เพราะฉะนั้น การที่พวกจิตนิยม
 สรุปว่า สิ่งที่เรียกว่ากายลทอนลง เป็นจิตไต่หมึก จึงเป็นการใช้ภาษาผิดประเภท เป็นการ
 ไม่เข้าใจเรื่องประเภท พวกวัตถุนิยมก็ทำนองเดียวกันที่ทำผิดในการลทอนคำเกี่ยวกับ
 จิตเป็นกายหมด การพูดว่ามีจิตเป็นการพูดคนละเรื่องกับการพูดว่ามีกาย เหมือนหลอน
 เข้ามาห้องนี้ ควยรดสปอร์คและน้ำตา ใช้ "และ" เชื่อมไม่ได้ เพราะว่าน้ำตาและรด
 สปอร์คเป็นคำคนละประเภท ต้องแยกพูดคนละเรื่อง การพูดว่ามีจิตและการพูดว่ามีกาย
 ไม่ใช่เป็นการชี้ถึงสิ่งที่มีอยู่ ๒ สิ่ง แต่เป็นการกล่าวประโยคที่แสดงสิ่งที่มีอยู่ในคนๆหนึ่ง
 ในคนละความหมาย (two difference sense of exist not two difference
 species of exist)

ความเชื่อที่ความนุษย์ประกอบด้วยจิต-กายแบบของ เดการ์ต และความเชื่อ
 แบบเป็นทางการ ซึ่งรายละเอียดว่า ความเชื่อแบบนี้ เดการ์ตเป็นคนทำให้มีเนื้อหาเป็น
 ระบบหรือเป็นที่แสดงความคิดว่าฉันก็เชื่อแบบนี้ และอธิบายให้เป็นระบบดีกว่าความเชื่อ
 แบบทางการที่บังมีเนื้อหากระจัดกระจาย รายละเอียดว่า ความเชื่อนี้ผิดตั้งแต่คน เพราะ

^๑ Ibid., p. 24

ไวยากรณ์ ปัญหาที่เกิดจากความเชื่อนี้คือ ปัญหาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างจิตกับกาย และปัญหาเรื่องจิตอื่น ๆ จึงเป็นอันหมดปัญหาไปควย เรียกได้ว่าเป็นปัญหาเพิ่มเติมที่ร้ายลว่าไวยากรณ์นั้น ดูจากตัวอย่างง่าย ๆ ที่ร้ายลยก็มากก็จะเข้าใจทันที

คำกล่าวที่ว่า มีร่อง เตาข้างซ้ายข้างขวาและหนึ่งดู เป็นคำกล่าวที่ไร้ความหมาย เช่นไร การบอกว่ามีจิตและกายก็ไม่มีเหตุผลเช่นนั้น เราใช้ "และ" เชื่อมประโยคใด หมายถึงว่าประโยคหลังคำว่า "และ" แสดงถึงมีสิ่งเพิ่มขึ้นและเป็นสิ่งชนิดเดียวกัน เช่นเราพูดว่ามีมะม่วง ๑ ลูกและมะเฟือง ๑ ลูก ทั้งสองอย่างเป็นผลไม้เหมือนกัน เรียกว่าประเภทเดียวกัน แสดงว่ามีมะม่วงอยู่ ๑ ลูกแล้วเพิ่มมะเฟือง เข้าอีก ๑ ลูก เราเข้าใจได้ว่า ประโยคอย่างนี้มีความหมาย ถ้าเราพูดว่ามีมะม่วง ๒ ชิก (ชิกละครึ่งลูก) และ ๑ ลูกเป็นประโยคไร้ความหมาย เพราะว่า ชิกกับลูกเป็นคำคนละประเภท เราเอามาวกกันแล้วจะฟังดูไม่รู้เรื่อง ความจริงเราพูด "ชิก" และ "ลูก" นั้น ถ้าเราพูดว่ามีมะม่วง ๒ ชิก เราพูดถึงมะม่วงในความหมายหนึ่ง เราพูดว่า ๑ ลูก เราพูดถึงมะม่วงลูกเดียวกันนั้นในอีกความหมายหนึ่งไม่ได้มีสิ่ง ๒ สิ่งคือ มะม่วง ๒ ชิกหนึ่งสิ่ง และมะม่วง ๑ ลูก อีกหนึ่งสิ่ง ดังนั้น คำว่า "และ" จะใช้เชื่อมสิ่งที่อยู่คนละประเภทกันไม่ได้ เช่นเดียวกัน ร่อง เตาข้างซ้ายขวา และร่อง เตา ๑ ดู ประโยคว่า "ร่อง เตาข้างซ้ายขวา" เราพูดถึงร่อง เตาหนึ่งในความหมายหนึ่ง ร่อง เตา ๑ ดู เราก้พูดถึงร่อง เตาหนึ่งในอีกความหมายหนึ่ง ประโยคว่า ร่อง เตาข้างซ้ายขวาและ ๑ ดู จึงไม่ได้แสดงถึงสิ่ง ๒ สิ่งที่แตกต่างกัน แล้วเรามาเชื่อมควย "และ" เราจะใช้คำว่า "และ" เชื่อมประโยค ๒ ประโยคที่ชี้ถึงสิ่งที่แตกต่างกัน แต่อยู่ในประเภทเดียวกันเช่น ประโยคมะม่วง ๑ ลูก และมะเฟือง ๑ ลูก เป็นสิ่งที่แตกต่างกัน คือผลไม้คนละชนิด ดังนั้น ประโยคที่ว่า "มีจิตและกาย" จึงเป็นประโยคที่ฟังดูแล้วไร้ความหมาย และการที่ร้ายลว่าอยู่ในคนละประเภทนั้น เขาวิเคราะห์การที่เการ์ทใช้คำเกี่ยวกับจิต ซึ่งสิ่งหนึ่งโดยคิดเปรียบเทียบกับกายหมคเหมือนเป็นการแสดงว่าจิตกับกาย เป็นคำประเภทเดียวกัน การที่เการ์ทพยายามอธิบายสิ่งที่เกี่ยวกับจิต โดยเปรียบเทียบกับเอาจากเรื่องเกี่ยวกับ

ภายนั้น การทำเช่นนั้นไม่ได้ทำให้คำเกี่ยวกับจิต เป็นประเภทเดียวกับคำเกี่ยวกับกายเลย
 เดการ์ตเริ่มต้นจากการศึกษากายภาพของคน และไม่สามารถอธิบายเรื่องอารมณ์
 ความรู้สึก สติปัญญาของคนได้ด้วย หลักการทางกายภาพ จึงพยายามคิด (ด้วยความคิด
 หลอกตนเอง) ว่า เรื่องเหล่านี้ก็ทำนองเดียวกับเรื่องกายภาพ เช่นคิดว่า ตาเนื้อเห็น
 ร่างกาย ก็นั้น ต้องมีตาอีกแบบหนึ่ง เห็นจิตและเดการ์ตมีความคิดระบบกายภาพอยู่ใน
 สมองอยู่แล้ว เลยยึดเย็บความคิดใส่ตัวเองว่า เรื่องเกี่ยวกับจิตคงมีแปลนเดียวกันอยู่
 ในแบบแปลนคล้าย ๆ กัน คือทางกายภาพเกี่ยวข้องกับเรื่องของแรง ทางจิตก็คงมี
 เรื่องแรง แต่เป็นแรงอีกรูปแบบ ในทางกายภาพมีเรื่องพลังงาน จิตก็มีพลังงานแต่เป็น
 พลังงานอีกแบบ หมายความว่าความคิดแบบนี้ เป็นแบบฟิสิกส์เทียบเคียง (Para-physical
 hypothesis) ความคิดอย่างนี้เลยทำให้เกิดปัญหายุ่งยากกว่า พลังงานกายภาพเปลี่ยน
 เป็นพลังงานจิต และพลังงานจิตเปลี่ยนเป็นพลังงานกายภาพอย่างไร ทั้ง ๆ ที่ถ้า
 เดการ์ตวิเคราะห์สิ่งที่เรียกว่าจิตก็ ๆ แล้ว จะพบว่า เป็นคนละเรื่องกับกายเลย คำที่
 เกี่ยวกับจิตในบทต่อไป รายละเอียดชี้ให้เห็นว่า เป็นคำประเภทหนึ่งแตกต่างจากคำว่า โຕะ
 กอนหิน คือ เป็นคำที่ไม่ได้เป็นป้ายชื่อ แต่เป็นคำที่แสดงถึงความสามารถที่จะกระทำการ
 อย่างใดแน่นอน ภายใต้สถานการณ์หนึ่ง

ในแง่หนึ่งรายละเอียดแสดงความคิดว่า คำเกี่ยวกับจิตใช้เรียกอะไรบางอย่าง
 แต่คำเกี่ยวกับจิตไม่ได้ใช้เรียกสิ่งที่ลึกลับ การพูดถึงจิต กาย เป็นการพูดถึงสิ่งคนละสิ่ง
 ในคน ๆ เดียวกัน แต่เป็นสิ่งที่ไม่ลึกลับทั้งคู่ เหมือนกับว่าเราเห็นผู้หญิงคนหนึ่ง เดินเข้ามา
 ในห้อง ถ้าเราชอบสิ่ง เกศโมหน้า เราจะพูดว่า "หลอนเข้ามาในห้องควยน้าตานอง
 ใบหน้า" แต่ถ้านอนอื่นสิ่ง เกศที่รองเท้า อาจจะพูดว่า "หลอนเข้ามาในห้องโดยสวม
 รองเท้าसान" ประโยคทั้งสอง เรากล่าวถึงคน ๆ เดียวกันแต่ในคนละแง่ และอาจ
 มีแง่อื่น ๆ ที่จะกล่าวถึงผู้หญิงคนนี้ให้แตกต่างกันออกไปได้มากมาย ดังนั้น ประโยคที่
 เกี่ยวกับจิตและกายก็เป็นเพียงการมองคนใน ๒ แง่ความรู้สึก ๒ แบบของผู้ที่พยายาม
 เข้าใจคนเท่านั้น รายละเอียดเบื้องต้นที่จะถกเถียงปัญหาเรื่องจิต กาย เพราะการมองคน
 แล้วอธิบายด้วยประโยคเกี่ยวกับจิต (จิตนิยม) เป็นเพียงแง่หนึ่งในการอธิบายคนหรือ

พวกที่มองว่ามนุษย์มีกายอย่างเดียว ก็ทำนองเดียวกันคืออธิบายคนในแง่เดียว สำหรับพวกที่อธิบาย ๒ แง่ แต่ที่คำจิตเป็นสิ่งลึกลับ รายละเอียดไม่เห็นด้วย ดังนั้น รายละเอียดปฏิเสธทั้งจิตนิยม วัตถุนิยม และทวินิยม

รายละเอียดโกรธมาก ๆ ในกรณีถกเถียงกันในปัญหาจิต-กาย ถึงกับบอกว่าเลิกพูดกันเสียดีกว่ามีจิตมีกาย หรือมีจิตและกายอะไรทำนองนั้น เพราะในชีวิตประจำวันจริง ๆ เราพูดกันแต่ความรู้สึก ความจำ ความคิดแบบมีเหตุผล จินตนาการ และโต๊ะเป็นของแข็ง ถ้วยแก้วแตกได้ เนื้อมีความยืดหยุ่น

เราควรมาเข้าใจ เรื่องภาษากันให้ถี่ คำที่ใช้เกี่ยวกับจิตเป็นคำประเภทหนึ่ง คำที่ใช้เกี่ยวกับกายเป็นคำอีกประเภทหนึ่ง ใช้ประกอบกันขึ้นเป็นประโยคเพื่อแทน เพื่อสื่อความหมายให้เข้าใจ กันคนละความรู้สึกคนละแง่ รายละเอียดพรรณณะเหมือนวิต เกนส์ไคน์ว่าเราถกเถียงกันในเรื่องที่ยึดแข็งคือว่า ไปถกเถียงกันทำไมว่าจิตมีจริงหรือเปล่า จิตกับกายสัมพันธ์กันอย่างไร จิตอื่นมีหรือเปล่า เรามาวิเคราะห์ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันก็ดีกว่า เรากำลังใช้คำเหล่านั้นสื่อความหมายแทนอะไรกัน ใช้กันอย่างมีหลักเหตุผลหรือเปล่า เช่นเราใช้คำว่า คว้าความตั้งใจและระมัดระวังในประโยค นาย ก ชัมรดคว้าความตั้งใจและระมัดระวัง หมายถึง นาย ก. ขำเล็งซ้ายขวาของตรงมือจับทวงมาลัยแนน เท้าแตะเบรค มือจับเกียร์ เท้าอ่อนกันเร่ง สายตาไว ไม่เห็นจะมีอะไรลึกลับกว่านี้ ลึกลับขนาดที่ว่าความตั้งใจ เป็นเรื่องของจิตวิญญาณอะไรทำนองนั้น เราอธิบายความหมายของความตั้งใจในทำนองดังกล่าวก็เข้าใจได้แล้ว เรียกว่าใช้ภาษาเป็นสื่อความหมายที่ชัดแล้ว รายละเอียดต้องการให้ปรัชญาเป็นเรื่อง เช่นนี้ ต้องการให้นักปรัชญามีงานที่ต้องทำ คือทำความเข้าใจ เรื่องภาษาที่ใช้ประจำวัน ก็จะต้องไปปวดหัวกับเรื่องไร้สาระที่ถกเถียงกันไม่มีวันจบ เพราะประโยคที่ใช้ถกเถียงกันมีความบกพร่องนั่นเอง

งานเขียนในบทความ ๆ ไปของรายละเอียดพยายามวิเคราะห์คำต่าง ๆ ที่ใช้อธิบายเรื่องจิตได้แก่คำว่า การรู้ เจตจำนงค์ อหเวค (emotion) การรู้ตนเอง (self knowledge) การรู้สึกและการสังเกต (sensation & observation)

จินตนาการ สติปัญญา เป็นต้น รายละเอียดเหล่านี้ เพื่อจะแสดงให้เห็นว่า สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่สิ่งลึกลับ ที่เรียกว่าการรู้ตนเองก็ไม่ได้หมายถึง มีตาอีกตาหนึ่ง เป็นคาพิเศษอะไร การรับรู้ การรู้สึก เจตจำนงค์ ไม่ใช่กิจกรรมของจิตที่ลึกลับแฝงตัวอยู่ในร่างกายเลย

ต่อไปนี้จะกล่าวถึงความคิดของรายละเอียดในบทต่อไปนี้ เจาะความคิดเรื่องว่ากิจกรรมของจิต อธิบายได้ง่าย ๆ โดยไม่ต้องโยงไปถึงสิ่งลึกลับ

หลังจากที่กล่าวถึงบทที่สำคัญที่สุดที่แสดงความคิดของรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาจิต-กายคือบทที่ว่าด้วย สิ่งลึกลับของ เกลาร์ตในบทอื่น ๆ ต่อไปนี้ รายละเอียดแสดงความคิดเห็นในปัญหานี้โดยขยายให้ละเอียดในประเด็นแต่ละประเด็นที่พวกเขา ซึ่ง เชื้ออินลัทธิทวินิยมของ เกลาร์ต มักแสดงความคิดเห็นที่ขยายออกไปจากหลักใหญ่ ไว้ในเรื่องสติปัญญา เจตจำนงค์ อารมณ์ การรับรู้และอื่น ๆ

ความรู้ภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎี (Knowing how and knowing that)

ในบทนี้ รายละเอียดของการปฏิเสธทรรศนะที่ว่า พฤติกรรมของมนุษย์ที่เป็นเรื่องของจิตนั้นมีสาเหตุมาจากจิต ซึ่งเป็นสิ่งที่ลึกลับแตกต่างจากร่างกายโดยสิ้นเชิง แต่ต้องการจะแสดงให้เห็นว่าที่เรียกว่าเป็นพฤติกรรมของจิต (mental conduct) ไม่ใช่การพูดถึงสิ่งที่มีสาเหตุมาจากสิ่งลึกลับ เพราะการพูดถึงพฤติกรรมของจิตก็คือ การพูดถึงพฤติกรรมของมนุษย์ อีกประเภทหนึ่ง (ซึ่งแตกต่างจากพฤติกรรมของกาย) เท่านั้น เช่นการพูดว่า นาย ก. ฉลาด เป็นการพูดถึงพฤติกรรมที่เราเรียกว่าฉลาดนั้น ไม่ใช่การพูดถึงความฉลาดของนาย ก. สิ่งที่ทำให้พฤติกรรมที่เรียกว่าฉลาด นาย ข. ไม่มีเหตุผล ก็เป็นการพูดถึงพฤติกรรมของนาย ข. ซึ่งเราคิดว่าไม่มีเหตุผล ไม่ใช่การพูดถึงความไม่มีเหตุผลของนาย ข. สิ่งให้นาย ข. ทำสิ่งที่ไม่มีเหตุผล เป็นต้น

"ในบทนี้ ฉันต้องการจะแสดงให้เห็นว่า เมื่อเราอธิบายว่าคนคนหนึ่ง แสดงกิจกรรมแง่คุณภาพของจิตออกมา นั้นเราไม่กล่าวถึงสิ่งลึกลับ ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดพฤติกรรมและการพูดออกมาเลย แต่เรากล่าวถึงสิ่ง

ที่เป็นพฤติกรรมและการพูดออกมานั้นเอง"^๑

รายละเอียดที่บรรยายว่าคำต่าง ๆ ที่เราใช้ในชีวิตประจำวัน ที่เป็นคำซึ่งแสดงกิจกรรมของจิต (แง่คุณภาพ) เช่นฉลาด โง่ มีเหตุผล ไม่มีเหตุผล มีหลักการ ไม่มีหลักการ เป็นต้นนั้น เดการ์ตและพวกที่นิยมเดการ์ตรวมทั้งคนทั่วไปที่เชื่อในโลก ๒ โลก ชีวิต ๒ ชีวิต เอาคำพวกนี้มาจากคำที่ใช้เกี่ยวกับ การอธิบายเรื่องความรู้ แต่กลับนำมาใช้เป็นคำอธิบายพฤติกรรมจิต จนกลายเป็นภาษาประจำวัน เพราะพวกนั้นมีความเข้าใจว่า จิตคือความรู้ ซึ่งรายละเอียดเห็นว่าจิตเองไม่ใช่ความรู้ ไม่ใช่ความฉลาด พฤติกรรมของจิตอาจฉลาดหรือโง่ อาจมีความรู้หรือไม่มีความรู้ก็ได้ ซึ่งรายละเอียดข้างล่างให้เห็นต่อไปว่า การที่พฤติกรรมของจิตอาจฉลาดและโง่ได้นี้เอง ที่ทำให้เห็นความขัดแย้งว่าถ้าจิตคือความรู้หรือความฉลาดจริง จิตคงไม่สั่งการให้ทำสิ่งที่โง่ได้ รายละเอียดความผิดพลาดเกิดขึ้น เพราะไปนิยามคำที่เกี่ยวกับพฤติกรรมจิตโดยคำที่เกี่ยวกับความรู้ "ทั้งนักปรัชญาและคนทั่วไป มีแนวโน้มที่จะเห็นว่างานที่เกี่ยวกับสติปัญญา เป็นพฤติกรรมของจิตหรือจะกล่าวอีกอย่างหนึ่ง เขาเหล่านั้นมีแนวโน้มที่จะนิยามคำที่เกี่ยวกับพฤติกรรมจิตทุกคำในเทอมของความรู้"^๒

ซึ่งสิ่งที่รายละเอียดข้างบนนี้ ก็คืออย่างสามัญสำนึกก็จะรู้ว่า เป็นจริง พฤติกรรมของจิตบางอย่างไม่ได้เป็นไปเพื่อการหาความรู้หรือความจริง แม้แต่เกมส์ที่เรียกว่า เป็นเกมส์ลับสมองหรือเกมส์เสริมสร้างสติปัญญา (Intellectual game) เช่นการเล่นหมากรุกกระดาน เป็นต้น ไม่ได้มีจุดประสงค์ เพื่อหาความรู้ ความจริง เลย แต่เป็นไปเพื่อความสนุกเท่านั้น ในทางกลับกัน การหาความรู้เป็นเรื่องของจิตนั้นถูกเหตุผลกว่าคือตองนิยามการหาความรู้ด้วย เทอมของพฤติกรรมจิต ไม่ใช่อย่างที่เราที่พวกสติปัญญานิยม^๓ นิยามพฤติกรรมของจิตด้วย เทอมของความรู้ซึ่งไม่ถูกต้อง

^๑ Ibid., p. 26

^๒ Ibid., p. 27

^๓ สติปัญญานิยมคือทฤษฎีความรู้ของ ทวกจิตนิยมหรือทวินิยม

"สติปัญญา นิยม จึงพยายามนิยามสติปัญญาในเทอมของการค้นหาความจริง แทนที่จะนิยามการค้นหาความจริงในเทอมของสติปัญญา"^๑

ทุกอย่าง ๆ ก็คือการค้นหาความจริงหรือความรู้ทุกครั้ง เราใช้สติปัญญา แต่การใช้สติปัญญา ไม่ใช่เพื่อหาความรู้ความจริงทุกครั้ง บางครั้งเราใช้สติปัญญา เพื่อจุดมุ่งหมายอื่น ๆ ดังเช่นตัวอย่างข้างต้น คือ ในการเล่นหมากระดานเราใช้ สติปัญญาเพื่อหาความสุข สิ่งที่เราขาดของการปฏิบัติอะไร ๆ ไป ก็คือการปฏิบัติ สติปัญญานั้นไม่ใช่มีงานอย่างเดียว คืองานที่เป็นการหาความรู้หรือความจริง แต่ในแง่ทฤษฎีหรือ หลักการ (theory or principal) และงานอย่างแรกนี้ไม่มีอิทธิพลให้เกิดขึ้น อย่างที่สองคือ การรู้แจ้งปฏิบัติ (knowing how) เพราะการเชื่อเช่นนั้นเป็นพวกที่ เชื่อในลัทธิว่ามีผีในเครื่องจักร พวกที่เชื่อแบบเก่า ๆ จะบอกว่าการที่มีความคิด คือการทำ ๒ สิ่ง ๑. สร้างประพจน์หนึ่ง ๒. นำออกมาปฏิบัติ รายละเอียดแสดงให้เห็นว่าสติปัญญามีงาน ๒ อย่าง ซึ่งเป็นงานคนละอย่างกัน โดยงานอย่างแรกไม่ได้ มีผลต่องานอย่างที่ ๒ เลย

สติปัญญาสามารถแสดงออกเป็นงาน ๒ อย่างได้พอ ๆ กัน คือบางครั้งอาจจะ เป็นงานอย่างแรก บางครั้งเป็นงานอย่างที่สอง รายละเอียดบอกว่าพวกที่เชื่อทั้งกล่าว ข้างต้น จะเชื่อว่าสติปัญญาเป็นสิ่งลึกลับ เป็นสิ่งที่เจียบอยู่ภายใน เฉพาะคนที่ใช้เท่านั้น ที่จะรู้จัก "การที่รวมข้อสรุปว่าส่วนที่เป็นเหตุผล เป็นกิจกรรมแรกของจิต และสิ่งที่อยู่ภายใน สิ่งเฉพาะตัว เจียบ งานข้างใน เป็นความเชื่อสำคัญของรับความเชื่อว่ามีปีศาจ อยู่ในเครื่องจักร"^๒ รายละเอียดเชื่อว่า ความรู้ในก้านปฏิบัติเสียอีกกลับเป็นสิ่งที่ทุกคนมีมาก่อน และทำให้เกิดความรู้ในหลักการหรือทฤษฎี "ในทางตรงกันข้าม ในชีวิตประจำวัน และในงานพิเศษที่เรียกว่าการสอนก็เหมือนกัน เราเกี่ยวข้องกับความสามารถของคนทั่ว ๆ ไป

^๑ Ibid., p. 30

^๒ Ibid., p. 28

มากกว่าความรู้ของคนเหล่านั้นที่เก็บสะสมไว้เสียอีก เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติมากกว่าความจริงที่พวกเขาเรียนรู้"^๑

รายละเอียดให้เห็นง่าย ๆ ว่า ศักยภาพมีงาน ๒ อย่าง งานอย่างแรกคืองานสร้างทฤษฎี แล้วงานนั้นมาส่งผลให้เกิดงานที่สองคือการปฏิบัติ คนเราจะทำทุกอย่างที่เป็นการกระทำที่ฉลาด เพราะว่าศักยภาพเป็นสิ่งฉลาด ตั้งแต่แรก คงจะไม่สั่งการให้ทำอะไร ๆ ออกมา แต่ในความเป็นจริง การกระทำของมนุษย์มีทั้งใจและฉลาด ดังนั้น จึงไม่ได้มีศักยภาพที่เป็นแค่แง่หลักการมาส่งผลให้เกิดการปฏิบัติ ศักยภาพมีงานทั้งแง่หลักการและแง่ปฏิบัติ เพราะฉะนั้น บางคนปฏิบัติศักยภาพออกมาในลักษณะใจ จึงเป็นไปได้คือความรู้ภาคปฏิบัติไม่ดี (ใจ) แต่มีความรู้ภาคทฤษฎีดี (ฉลาด)

การที่บางคนเป็นนักแสดงตลก เขาสามารถแสดงตลกให้ทุกคนหัวเราะเขาได้ แต่ถ้าจะให้เขาเขียนทฤษฎีการแสดงตลก เขาไม่รู้จะเขียนอย่างไร เพราะเขารู้แบบประสบการณ์ รู้แบบภาคปฏิบัติ เขาไม่จำเป็นต้องมีภาคทฤษฎีของการแสดงตลกมาก่อนเลย ถึงจะปฏิบัติได้ และถ้ามีทฤษฎีการสร้างเรื่องตลกจริง คนที่จะเป็นนักแสดงตลกก็ไม่จำเป็นต้องแสดงตลกได้ แม้ว่าจะอ่านทฤษฎีนั้นจนเข้าใจก็ตาม ทั้งนี้เพราะการแสดงตลกต้องมีการฝึกหัดและมีประสบการณ์นาน ๆ หรือเป็นความรู้ภาคปฏิบัติ แสดงวางแผนบางอย่างของศักยภาพ เป็นงานภาคปฏิบัติ หรือศักยภาพมีงาน ๒ แบบ ซึ่งแบบทฤษฎีไม่ได้เป็นสาเหตุโดยตรงให้เกิดแบบปฏิบัติเสมอไป

การที่หลายคนพูดว่า ความคิก็อยู่ในหัวสมองของฉันนั้น รายละเอียดกว่าคนที่พูดว่าไม่มีความคิดอะไรอยู่ในหัวสมองจริง ๆ เหมือนมีใครอยู่ในห้อง มีน้ำอยู่ในแก้ว แต่เป็นความรู้สึกเท่านั้น เพราะคนส่วนมากที่เข้าใจพูดกันรู้แล้วว่าแม่ให้ศัลย์แพทย์สมอง ผ่ากระโหลกศีรษะดู ก็คงไม่เจออะไรที่เรียกว่า "ความคิดในศีรษะ" หรือ "เสียงใน

^๑Ibid.

ศีรษะ" หรือ "ภาพในศีรษะ" และแม้แต่นักวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันก็กล่าวได้แต่เพียงว่ามีปฏิกิริยาเคมี-ฟิสิกส์ เกิดขึ้นที่สมอง เมื่อเราคิดหรือเห็นภาพ หรือได้ยินเสียงอะไรสักอย่างหนึ่ง เท่านั้น คนโดยมากใช้คำว่า อยู่ในศีรษะ เพราะมีความคิดว่าจิตมีสถานที่หนึ่งอยู่ในศีรษะ รายละเอียดได้แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมของจิตไม่ใช่กิจกรรมที่เกิดในสถานที่ใดที่หนึ่งในศีรษะ "มัน เป็นหน้าที่ส่วนหนึ่งของหนังสีเทา เลนิน ที่จะแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมแง่คุณภาพของจิตไม่ได้เกิดขึ้นในสถานที่ใดที่หนึ่งในศีรษะ"^๑ การพูดว่ามีความคิดอยู่ในศีรษะ เป็นการพูดแบบเปรียบเทียบเท่านั้น และเป็นการเปรียบเทียบโดยใช้ภาษาเลียนแบบภาษาทางกายภาพ หรือรายละเอียดเรียกว่าสมมุติฐานฟิสิกส์เทียบเคียง ซึ่งสมมุติฐานนี้รายละเอียดกล่าวไว้เกือบทุกบทในบทต่อ ๆ ไป

ความรู้ภาคปฏิบัติ รายละเอียดว่าเป็นความมีแนวโน้มที่จะทำ หรือความสามารถที่จะทำ คือหมายถึงว่าไม่ได้กำลัง เกิดอะไรขึ้นขณะนั้น ดังนั้น ความรู้ภาคปฏิบัติจึงเป็นความสามารถ... เราพูดว่าคน ๆ หนึ่ง เป็นนักแสดงตลกหมายความว่า ถ้าเขาแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างหนึ่ง พฤติกรรมนั้นจะทำให้คนอื่น ๆ ที่ดูเขาหัวเราะได้ ไม่ได้หมายถึงว่าเขากำลังแสดงตลกอยู่ขณะนั้น จึงไม่มีที่อยู่หรือที่ที่ให้การปฏิบัติกันเกิดขึ้นอยู่ภายในมัน หรือไม่มีสถานที่อีกสถานที่หนึ่ง ซึ่งไม่ใช่สถานที่ในโลก แต่เป็นสถานที่ภายใน (internal place) กล่าวคือ ไม่มีจิตซึ่งเป็นสิ่งที่แตกต่างจากภายในโลกทางกายภาพ เป็นละครที่แสดงอยู่ในโรงละครหรือเป็นบทละคร (theatre or episode) ที่แตกต่างออกไป การพูดถึงพฤติกรรมของจิต ก็เป็นเพียงการพูดถึงความสามารถ ความมีแนวโน้มจะเป็นเช่นนั้น เช่นนี้ถ้าอยู่ในสถานะการต่าง ๆ กัน

"จิต" ไม่ใช่ชื่ออีกชื่อหนึ่งของบุคคลคนหนึ่ง ทำงานหรือเล่นสนุกอยู่หลังบานที่มองผ่านไม้ไผ่ ไม่ใช่ชื่อของที่อีกที่หนึ่ง ที่มีการทำงานและเล่นเกมส่าง ๆ อยู่ และไม่ใช่ชื่อของเครื่องมืออีกอันหนึ่ง ซึ่งมีงานที่ห่างจากเครื่องมือนี้ หรือไม่ใช่เครื่องเล่นที่ใช้เล่นเกมส่าง

^๑ Ibid., p. 40

^๒ Ibid., p. 46

^๓ Ibid., p. 50

และเมื่อพฤติกรรมของจิตไม่ได้เกิดจากจิต ซึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่อยู่ในคนละโลก
กับโลกนี้ จึงไม่ใช่สิ่งลึกลับที่คนอื่นจะรู้จักไม่ได้ เข้าใจไม่ได้ ไม่ใช่สิ่งเฉพาะตัว แต่
เป็นสิ่งที่เปิดเผย ไม่ลึกลับ คนอื่น ๆ สามารถเข้าใจได้โดยสังเกตจากพฤติกรรมที่คน ๆ
นั้นแสดงออกมา และความคิดเช่นนี้รายลด์ก็แสดงไว้ตอนแรกของมันแล้วว่า ที่เรียกว่าจิต
ก็คือพฤติกรรมของจิต ดังนั้น ปัญหา เรื่องจิตของคนอื่นมีจริงหรือไม่ก็จะไม่มีอีกต่อไป
เพราะการพูดถึงจิตคือการพูดถึงพฤติกรรมของจิต และเราสามารถสังเกตได้แล้ว จึง
อนุมานเอาว่า (โดยเปรียบเทียบกับตัวเรา) เขาคิดเช่นนั้นจึงทำอย่างนั้น รายลด์กล่าว
ไว้ว่า "ข้าพเจ้าค้นพบว่ามิจิตอื่น ๆ โดยความเข้าใจในสิ่งที่คนอื่นพูดและกระทำ...และ
จริง ๆ แล้วเราไม่ได้ค้นพบว่ามิจิตอื่น ๆ (จิตในความหมายของพวกจิตนิยม) แต่เราค้นพบ
ลักษณะเฉพาะและคุณภาพของสติปัญญาของแต่ละคน"^๑

เรื่อง เจตจำนง

ในบทบรรยายย่อเขาเรื่อง เจตจำนงกล่าว เพราะเขามองเห็นว่าพวก
ทวินิยมตั้งแต่เพลโต จนถึง เคการ์ต เชื่อว่าจิตแบ่ง เป็น ๓ ภาคใหญ่ ๆ ได้แก่ภาคว่าควย
สติปัญญา ภาคว่าควยความรู้สึกหรืออารมณ์ (sensation or appetite) ภาคว่า
ควยเจตจำนง รายลด์ต้องการปฏิเสธว่า ไม่มีโลกอีกโลกหรืออวัยวะอีกอวัยวะหนึ่ง ซึ่ง
เป็นที่ทำงานของ เจตจำนง และเจตจำนงในความคิดของรายลด์ เป็นศัพท์บัญญัติทาง
เทคนิค ซึ่งไม่มีประโยชน์ ไม่จำเป็นต้องใช้ ไม่เหมือนศัพท์เทคนิคอื่น ๆ เช่นอิเล็กทรอนิกส์
ซึ่งเป็นศัพท์เทคนิคของฟิสิกส์ และเป็นศัพท์ที่มีประโยชน์ เป็นต้น และที่จริงแล้วในชีวิต
ประจำวันศัพท์นี้ไม่ได้ใช้แล้ว รายลด์เป็นนักวิเคราะห์ภาษาในชีวิตประจำวัน รายลด์จึง
มองว่า เมื่อไม่ได้ใช้ในชีวิตประจำวันแล้ว จึงไม่มีประโยชน์อันใด "ในชีวิตประจำวัน
เราไม่รู้จักใช้ศัพท์นี้อย่างไร เพราะเราไม่ได้ใช้มันในชีวิตประจำวัน"^๒ การที่รายลด์

^๑ Ibid., p. 59

^๒ Ibid., p. 61

พูดแบบนี้ เหมือนพูดแบบกำปั้นทุบดิน ซึ่งรายละเอียดจะชี้แจงต่อไปว่า ที่บางคนได้ศัพท์นี้ใช้ในประโยคที่อธิบายสาเหตุที่ทำให้เกิดการทำงานของร่างกาย ว่าเจตจำนงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมทางกายต่าง ๆ ซึ่งถ้าเราเข้าใจประโยคพวกนี้ให้ถี่ถ้วนแล้ว ความเข้าใจที่ว่าเจตจำนงเป็นสาเหตุของพฤติกรรม เป็นเข้าใจผิด เพราะความจริงเป็นประโยคแบบต่อเนื่อง

เนื่องมาจากความคิดของรายด์ ตั้งแต่แรก ที่มีความคิดว่า เดการ์ตเป็นคนสร้างปัญหา จิตกายขึ้น เพราะเดการ์ตเอาคำที่ใช้เกี่ยวกับร่างกายมาใช้กับเรื่องจิตด้วย ทั้ง ๆ ที่ผิดประเภท รายด์บอกว่าคำว่าเจตจำนงถูกใช้เปรียบเทียบเรื่องร่างกายภาพ "ดังนั้น ภาษาของเจตจำนงเป็นภาษาของทฤษฎีกลศาสตร์เทียบเคียงของจิต"^๑ รายด์ไม่เชื่อในโลก ๒ โลก คือโลกของจิตและโลกของกาย ดังนั้นความคิดที่ว่าเจตจำนงเป็นเรื่องในโลกของจิต พฤติกรรมของร่างกายเป็นเรื่องของกาย เวลาคนเรามีพฤติกรรมอย่างหนึ่ง จึงเป็นพฤติกรรม ๒ อย่างคือ พฤติกรรมอย่างแรกในโลกของจิต สั่งกายให้ทำพฤติกรรมอย่างที่สอง รายด์ปฏิเสธว่าเป็นพฤติกรรมเดียว เช่น การขมวดคิ้ว เป็นต้น

ความตั้งใจไม่ใช่เป็นการทำสิ่ง ๆ หนึ่งที่หนาๆ และอีกสิ่งหนึ่งในสถานที่เปรียบเทียบกับสถานที่ในโลก (จิต) และไม่ใช่ทั้งการทำสิ่งหนึ่งที่กลามเนื้อของหนาๆ และสิ่งหนึ่งควยอวัยวะที่ไม่ใช่อวัยวะของร่างกาย... เขาทำการขมวดคิ้ว ไม่เคยแสดงการเกิดขึ้นของสิ่ง ๒ สิ่ง แต่เป็นการแสดงให้เห็นการเกิดขึ้นของสิ่ง ๆ เดียว^๒

รายด์ไต่ความคิดว่าเดการ์ต ถัดจากการอธิบายเรื่องทางจิตด้วย ความรู้ทางกายภาพไว้ จึงสร้างทฤษฎีกลศาสตร์เทียบเคียงขึ้นอีกครั้งหนึ่ง การที่คนรุ่นเดการ์ตและเดการ์ตได้อิทธิพลจากความรู้วิทยาศาสตร์กายภาพสมัยนั้น แล้วคิดว่าทุกอย่างจะอธิบายด้วยกลศาสตร์หมด ซึ่งทำให้เดการ์ตอธิบายเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจิต โดยอธิบายให้ตรงข้ามกับกลศาสตร์ ความกลัวที่รายด์คิดว่าเป็นความกลัวที่ไม่น่ากลัว คือไม่มีเหตุผลที่จะต้องกลัว

^๑ Ibid., p. 62

^๒ Ibid., p. 72

คำประกาศเรื่องวิทยาศาสตร์กายภาพของคอเปอนิกัส กาลิเลโอ นิวตันและบอยล์ โคตรังแนกกับพวกนักจักรวาลวิทยาเป็นเวลานาน และมั่นคง... ประชาชนโดยมากยังคงทำให้งูของ กดศาสตร์ เป็นกู่ทางวิทยาศาสตร์ ในอุคคกค และกู่สูงสุคของชรรวมชาติ เขามีแนวโนมที่จะหวังวาทหรือกล่าววาศักวันหนึ่งกู่ทางชีววิทยา จิตวิทยา สังคมวิทยา จะถูกลคทอนลุง เป็นกู่กู่ลคศาสตร์... รุสสิคก็มีความกลัววาทฤษฏีทางจิตของมุนุแซ (ตาไมโลกันไว) จะตองถูกอธิบายโดยกู่กู่ลคศาสตร์ เป็นความกลัวที่ไรเหตุผล^๑

กดศาสตร์อธิบายได้เฉพาะบางอย่างในโลก กู่กู่ทุกข้อทางวิทยาศาสตร์ อธิบายชรรวมชาติได้จริง แต่ไมไคมังกับให้ชรรวมชาติตอง เป็นอย่างทฤษฏีนั้น ๆ

"วันหนึ่งข้างหน้า นักฟิสิกส์อาจจะค้นพบคำอธิบายสำหรับปัญหาทางฟิสิกส์ทุกปัญหา แต่ปัญหาทุกปัญหาไม่ใช่ปัญหาทางฟิสิกส์ กู่กู่ซึ่งถูกค้นพบและที่จะค้นพบ (ในเวลาต่อไป) ความคุม (อธิบายครอบคุม) สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แต่ไมไคคดมันคาลให้เกิลคสิ่งต่าง ๆ"^๒ ที่ว่าปัญหาทุกปัญหาไม่จำเป็นต้องคอบค้วยฟิสิกส์ ตัวอย่าง เช่นนักฟิสิกส์อาจจะบอกล่าว เขาสามารถคำนวณการเลนบิลเลียดได้ และตั้งกู่กู่อธิบาย แต่กู่กู่ทางฟิสิกส์นั้น ๆ ไมสามารถทำให้ นักฟิสิกส์ที่เข้าใจกู่สามารถเลนบิลเลียดได้แกง เท่านักบิลเลียดที่เลนนาน ๆ ฝีมือดี และไมจำเป็นคองมีความรู้ทางฟิสิกส์เลย เป็นต้น ทั้งนี้เพราะทุกอย่างในโลกเรออธิบายได้หลายแบบ และฟิสิกส์ก็ไมใช่เป็นศาสตร์เดียวที่อธิบายทุกอย่างในโลกได้ เรออธิบายเรื่องบิลเลียดได้ก็ โดยนักบิลเลียดที่เลนแกง และเรอไมสามารถลคทอน (reduce) กู่กู่ทางบิลเลียดเป็นกู่กู่ทางฟิสิกส์ได้ เพราะเป็นการอธิบายถึงสิ่ง ๆ หนึ่ง โดยภาษาคนละประเภทกัน และการที่เราพูดวอ เราสามารถอธิบายสิ่งหนึ่งค้วยคำอธิบายคนละแบบ ไมใช่การพูคชักแย้งตนเองเลย อย่าง เช่นการเลนหมากรุก การที่เราเคลื่อนตัวมาไปทางโนมทางนี้ เรออาจอธิบายได้โดยทั้งกู่กู่ทางฟิสิกส์และกู่กู่ของกลยุทธีของการเลน เป็นต้น

^๑ Ibid., p. 74

^๒ Ibid.

ไม่ได้มีความขัดแย้งในตัวเองเลย ในการกล่าวหาขบวนการหนึ่ง เช่น การเคลื่อนไหวบิชอป (ตัวหมากรุกฝรั่งตัวหนึ่ง) เกี่ยวข้องกับกฎ ๒ กฎ ซึ่งแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง... คั้งนั้น จะใ้โครงการอธิบาย ๒ แบบ ซึ่งแตกต่างกันของการเคลื่อนไหว (ตัวบิชอป) คำอธิบายทั้งสองเป็นคำอธิบายที่เขากันไม่ได้เลย"

เมื่อสิ่ง ๆ หนึ่งสามารถอธิบายได้ด้วยกฎ หลายกฎคนละประเภทกัน (อาจเป็นกฎทางฟิสิกส์ กฎของ เกมส์และอื่น ๆ) การที่กล่าวว่กฎทางฟิสิกส์ จะถูกนำมาอธิบายเรื่องทางจิตได้ จึง เป็นความกลัวที่ไร้เหตุผล เพราะกฎทางศีลธรรมก็อธิบายเรื่องทางศีลธรรมอยู่แล้ว และถึงแม้จะอธิบายเรื่องทางศีลธรรมด้วยกฎทางฟิสิกส์ ก็ยอมทำได้ แต่ไม่เหมาะสม เหมือนอธิบายการ เล่นหมากรุกกระดานด้วยกฎฟิสิกส์ เป็นการไม่เหมาะสม เพราะกฎของ เกมส์ก็มีอยู่แล้ว

ความกลัวซึ่งนักปรัชญาศีลธรรม (นักปรัชญาศาสนา) บางคนได้แสดงไว้ว่าความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ จะจำกัดขอบเขตของเรื่องเกี่ยวกับศีลธรรมทั้งนี้ เพราะเชื่อในข้อสรุปที่ว่า จะมีความขัดแย้งเกิดขึ้น ถ้ากล่าวว่ เหตุการณ์อันหนึ่งถูกควบคุมโดยทั้งกฎทางกฎศาสตร์และศีลธรรม ซึ่งไร้เหตุผล เหมือนข้อสรุปที่ว่านักกอล์ฟไม่สามารถปฏิบัติตรงกันทั้งกฎของการเคลื่อนไหวของลูกกลมและกฎของการ เล่นในขณะ เดียวกัน^๒

ซึ่งความจริง เราสามารถเล่นกอล์ฟได้ทั้งตามกฎของการ เล่นกอล์ฟและกฎการเคลื่อนไหวของลูกกลม (กฎทางฟิสิกส์) พร้อม ๆ กันไป เพราะเมื่อเราตีกอล์ฟ การเคลื่อนไหวของลูกกอล์ฟ อธิบายได้ด้วยกฎทางฟิสิกส์และขณะ เดียวกันเราก็ เล่นไปตามกฎของการ เล่นกอล์ฟได้โดยไม่ต้องเกิดความขัดแย้งในตัวเองเลย ที่นำเอากฎ ๒ กฎซึ่งไม่เหมือนกันเลยมาอธิบายสิ่ง ๆ เดียวกัน

^๑
Ibid., p. 76

^๒
Ibid., p. 78

เรื่องต่อไปที่รายลกล่าวถึงในบทนี้คือ ความคิดเกี่ยวกับการตีความนุษย์
 รายลเชื่อว่า "มนุษย์คือมนุษย์...มนุษย์ไม่ใช่เครื่องจักร และไม่ใช่ผีแอบแฝงอยู่ใน
 เครื่องจักรด้วย" เพราะคนโดยมากถูกอิทธิพลของฟิสิกส์ จึงทำให้มองทุกอย่าง เป็น
 เครื่องจักรไปหมด เลยพยายามมองคนให้เป็นเครื่องจักรไปทั่ว ทั้ง ๆ ที่ในธรรมชาติ
 มีสิ่งบางอย่างเท่านั้นที่เหมือนเครื่องจักร เพราะเครื่องจักรจริง ๆ คือสิ่งที่มนุษย์
 ประดิษฐ์ขึ้น เมื่อคนบางคนมองมนุษย์เป็นเครื่องจักร จึงเกิดความกลัวว่ามนุษย์จะไม่
 สูงส่งกว่าเครื่องจักร คนเหล่านั้นจึงได้สร้างทฤษฎีอธิบายจิตมนุษย์ขึ้นมา เพื่อให้มนุษย์
 ต่างจากเครื่องจักร แต่ก็อดไม่ได้ที่จะนำเอาภาษาที่อธิบายเครื่องจักรมาอธิบายมนุษย์
 เช่น เจตจำนงค์เทียบกับแรง การมองภายในเทียบกับการมองภายนอก และการสะท้อน
 ให้เห็นตัวเองของจิต เทียบกับการสะท้อนของแสง เป็นต้น รายลไม่เห็นด้วยทั้ง
 วัตุนิยมแบบฮอบส์ที่มองคนเป็นเครื่องจักร และทวินิยมแบบเดการ์ตที่มองคนเป็นสิ่งที่
 มีผีแฝงในเครื่องจักร รายลจึงได้เสนอว่ามนุษย์คือมนุษย์ ซึ่งเหมือนพวกแบก่าปั่นหุบดิน
 แต่ความจริงรายลมีความคิดว่าใช้ศัพท์เครื่องจักร ศัพท์เรื่องผีมานิยามมนุษย์ไม่ได้ มนุษย์
 ไม่ได้เป็นเครื่องจักร หรือผีในเครื่องจักร อธิบายมนุษย์ด้วยภาษาท่านองนี้ไม่ได้ มนุษย์
 มีลักษณะเฉพาะซึ่งไม่เหมือนเครื่องจักร และจึงพูดได้ว่าความมนุษย์คือมนุษย์ ซึ่งจะได้เห็น
 รายละเอียดในเรื่องนี้ในอีกครั้งในตอนต่อ ๆ ไป

รายลนำเอาเรื่องประโยคที่อธิบายเจตจำนงค์มากล่าวไว้อีกครั้ง นำนิรนัยนตร์
 เป็นสาเหตุให้รณนตร์วิ่งไปได้ พลังงานไฟฟ้าเป็นสาเหตุให้เกิดแสงสว่างได้ ฯลฯ
 ทั้งหมดเป็นเรื่องของฟิสิกส์ ประโยคเหล่านี้เป็นประโยคแสดงสาเหตุ (causal
 statement) แต่ถากล่าวว่าจิตเป็นสาเหตุให้เราคว้ามือเข้ามาได้ ประโยคท่านองนี้
 ไม่ได้เป็นประโยคแสดงสาเหตุ แต่เป็นประโยคแสดงความต่อเนื่อง (chain process
 statement)

"จิตของเราทำอะไรจึงทำให้มีกระดิกโกป็นได้ รูปประโยคคำถามนี้แสดงให้เห็นว่าขบวนการต่อเนื่องได้เกิดขึ้น เกร็งอย่างรวดเร็วและกระสุนหลุดไป ดังนั้นตอนนี้เกิดจิตขึ้น"^๑ ความคิดของรายล์เช่นนี้แสดงให้เห็นว่าเขาไม่เชื่อว่ามีเจตจำนงคำสั่งการให้เรากระดิกโกป็น ที่เราเห็นก็คือ นิ้วเรากอยเกร็ง เข้าปดอยออกไป และกระสุนวิ่งออกไป เป็นความต่อเนื่องไม่ได้เป็นผลของสาเหตุอะไร ทั้งนี้เพราะรายล์คิดว่าเราพูดได้แต่พฤติกรรมภายนอกเท่านั้น

เรื่องอาเวค (emotion)

สิ่งที่รายล์ต้องการปฏิเสธคือ การปฏิเสธว่าอาเวคไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นภายใน และเป็นเรื่องส่วนตัวของคน ๆ หนึ่ง หรือเป็นสิ่งหนึ่งในกระแสของความสำนึก รายล์จะแสดงให้เห็นว่า อาเวคไม่ใช่เรื่องที่กำลังเกิดขึ้นเดี๋ยวนั้น ดังนั้น จะบอกว่าเป็นเรื่องเกิดขึ้นภายในใจของคนใดคนหนึ่งหรือเรื่องที่เกิดขึ้นภายนอก

รายล์แบ่งอาเวคออกเป็น

๑. ความโน้มเอียงหรือแรงผลักดัน (Motive)
๒. อารมณ์ (Mood)
๓. ความรู้สึก (Feeling)^๒

แต่เรื่องของความรู้สึก รายล์ยอมรับว่าปรากฏขึ้นเดี๋ยวนั้น เพราะเป็นเรื่องทางกาย อาเวคเป็นคำศัพท์ประเภทแสดงศักยภาพ (disposition) จะเห็นได้ชัดในเรื่องแรงผลักดัน รายล์กล่าวไว้ว่า

เพราะเขาเป็นคนที่ถือว่าตนเองเก่ง เราลืมไปเสียแล้วว่า การคิดว่าตนเองเก่ง (ศักยภาพ) ไม่ใช่สิ่งปรากฏ และดังนั้น จึงไม่ใช่สาเหตุ สาเหตุแห่งการคุยโม้อวดของเขาจะต้องเป็นสิ่งปรากฏอื่น ๆ ก่อนหน้าที่เขาจะคุย

^๑ Ibid., p. 79

^๒ Ibid., p. 81

ไม้ไอ้จ๋อ

เมื่อเราอธิบายว่าทำไมคน ๆ หนึ่งจึงชอบคุยไม้ไอ้จ๋อ โดยบอกว่า

การคิดว่าตนเอง เก่ง ไม้ใช่สาเหตุและไม่ใช่สิ่งที่กำลังเกิดขึ้น แต่เป็นเหมือน
สิ่งที่ยึดอยู่ในตัวเขา เหมือนความเป็นเถาเถาของไม้ มีสาเหตุที่ทำให้ไม้กลายเป็น
เป็นเถาเถา ไฟต่างหากที่เป็นสาเหตุให้ไม้กลายเป็นเถาเถา ความเป็นเถาเถาเป็น
ศักยภาพของไม้ เมื่อมีสาเหตุคือไฟเผา จึงแสดงสิ่งปรากฏออกมาคือการลุกไหม้จน
เป็นเถาเถา คนที่คิดว่าตนเอง เก่ง มีศักยภาพการคิดว่าตนเอง เก่งแฝงอยู่ เมื่อประจวบ
กับสาเหตุอื่น ๆ ได้แก่มีคนอื่นมาพูดจาตู่ตัก ตากดาง จึงเกิดสิ่งปรากฏคือ การคุยไม้
ไอ้จ๋อ

การคิดว่าตนเอง เก่ง เป็นศักยภาพและเป็นแรงผลักดัน เพราะฉะนั้น
แรงผลักดันจึงมีลักษณะศักยภาพ ส่วนการคุยไม้ไอ้จ๋อเป็นสิ่งที่ปรากฏ (occurrence)
ของศักยภาพนี้ รายละเอียดกล่าวถึงรายละเอียดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพกับสิ่ง
ที่ปรากฏอีกครั้งหนึ่งในบทต่อไป ในเมื่อการคิดว่าตนเอง เก่ง ไม่ใช่สิ่งที่ปรากฏซึ่งกำลัง
มีอยู่ จึงไม่ใช่สิ่งที่ปรากฏใด ๆ ไม้ว่าจะ เป็นในโลกนี้หรือโลกอีกโลกหนึ่ง (โลกของจิต)
เพราะการคิดว่าตนเอง เก่ง คือความที่จะเป็นอย่างไรอย่างหนึ่ง ในสถานะการณ์หนึ่ง
เท่านั้น เมื่อเรากล่าวถึง การคิดว่าตนเอง เก่ง จึงไม่ได้เป็นการกล่าวถึง สิ่งที่ปรากฏ
อีกสิ่งหนึ่ง เพราะสิ่งที่ปรากฏมีเพียงการคุยไม้ไอ้จ๋อเท่านั้น

ตัวอย่างอีกอันหนึ่งที่รายละเอียดขมขมมาอ้างคือ แก้วเป็นสิ่งที่แตกได้ การเป็น
สิ่งที่แตกได้ของแก้ว ไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้แก้วแตก หินหรือของแข็งอื่น ๆ ต่างหากที่เป็น
สาเหตุทำให้แก้วแตก แต่ความเป็นสิ่งที่แตกได้เป็นศักยภาพ ยังไม่ปรากฏอยู่ในขณะนั้น

ความแปรปรวน เป็นคำคุณศัพท์ประเภทสัทภาพ... ดังนั้น เมื่อเรากล่าวว่า
แก้วแตก เมื่อถูกกระทบเพราะว่ามันแปรปรวน ประโยคที่มี "เพราะว่า" นี้ไม่
ไต่กลางถึงการเกิดหรือสาเหตุ แต่มันแสดงรูปประโยคเหมือนกฎ (กฎทาง
วิทยาศาสตร์)^๑

เมื่ออาเวคมีลักษณะสัทภาพ จึงไม่ใช่สิ่งที่กำลังปรากฏอยู่ขณะนั้น ดังนั้น
จึงไม่ได้เป็นเหตุการณ์ที่ปรากฏอยู่ในโลกไหน ๆ ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นโลกทางกายภาพ
(โลกภายนอก) หรือโลกของจิต (โลกส่วนตัว)

เรื่องสำคัญที่รายลกล่าวไว้ในบทอื่นเรื่องไต่แก้ความแตกต่างระหว่างสาเหตุ
กับเหตุผล ซึ่งเป็นความคิดที่ต่อเนื่องมาจากเรื่องสัทภาพและสิ่งปรากฏซึ่งข้างต้น
รายลไต่แก้ตัวอย่าง เรื่องการเลื่อนเกลื่อนบนโต๊ะให้เพื่อนที่นั่งข้างเคียงในการรับประทาน
อาหาร เราเลื่อนเกลื่อนให้เขาโดยมารยาท มารยาทคือเหตุผลที่ทำให้เราเลื่อนเกลื่อน
ให้เขา แต่สาเหตุของการเลื่อนเกลื่อนเพราะเรามอง เห็น เขามองหาบางสิ่งบางอย่าง
บนโต๊ะ หรือเพราะเขากระซิบบอกเราว่าช่วยเลื่อนเกลื่อนให้เขาหน่อย ความเป็นคน
มีมารยาทเป็นสัทภาพ เพราะฉะนั้น จึงเป็นเหตุผลไม่ใช่สาเหตุ แต่สาเหตุต้องเป็น
เหตุการณ์ที่มีมาก่อนการเลื่อนเกลื่อนไต่แก้การมองหาบางสิ่งบางอย่าง หรือบอกเราให้
ช่วยเลื่อนเกลื่อนให้ เมื่อการมีมารยาทไม่ใช่สาเหตุ จึงไม่ใช่แรงผลักดันให้เราต้อง
ส่งเกลื่อนให้เขา และการใช้คำว่าแรงผลักดัน ในทรนศนะของรายลว่าเป็นการใช้ศัพท์
ไต่แก้เคียงกาศาสตร์ คือยืมคำว่า ผลักดันมาจากแรงทางกายภาพ^๒

รายลแสดงความคิดต่อไปว่า เราสามารถรู้ความต้องการของคนอื่นได้โดยการ
สังเกต (observation) และเพราะว่าจิตในทรนศนะของเขาคือพฤติกรรมจิต จิตจึง
ไม่ลึกลับ ถ้าความเชื่อว่ามีผีในเครื่องจักรเป็นความเชื่อที่ถูกต้อง เราจะเข้าใจคนอื่น
ไต่อย่างไร แต่เพราะความเชื่อนั้นไม่ถูกต้อง เราจึงเข้าใจคนอื่นได้โดยการสังเกต

^๑ Ibid., p. 86

^๒ Ibid., p. 109

เรื่องศักยภาพและสิ่งที่ปรากฏ (disposition and occurrence)

คำที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของจิต กล่าวคือคำที่คนส่วนมากใช้แสดงความหมายเรื่องเกี่ยวกับจิต เช่นการรู้ จินตนาการ เป็นต้น ต่างกับคำที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางกาย เช่น วิ่ง เดิน ยืน เป็นต้น คำที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของจิตเป็นคำศักยภาพ หมายถึงว่าคำประเภทนี้ไม่ใช่ถึงสิ่งที่กำลังปรากฏขึ้นขณะนั้น แต่ใช้ชี้ถึงการที่จะเกิดขึ้น ถ้ามีสภาวะใดสภาวะหนึ่ง ส่วนคำที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางกายนั้น ชี้ถึงสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น เช่นคนเดินหมายถึงคน ๆ หนึ่งกำลังมีกิจกรรมอย่างหนึ่งคือการ เดิน เป็นต้น

การกล่าวว่าคน ๆ หนึ่งมีความรู้ในเรื่องบางเรื่องหรืออยากที่จะเป็นบางอย่าง ไม่ใช่เป็นการกล่าวว่าเขากำลังอยู่ในขบวนการกระทำ หรือภายใต้ความเป็นไปอย่างใดอย่างหนึ่งขณะนั้น แต่เป็นการกล่าวว่าเขาสามารถที่จะทำสิ่ง ๆ หนึ่ง เมื่อมีความจำเป็นมาถึงหรือเป็นการกล่าวว่าเขามีแนวโน้มที่จะทำและรู้สึกอย่างหนึ่งในสภาวะหนึ่ง^๑

การใช้คำเกี่ยวกับพฤติกรรมของจิต แบบสมมุติฐานฟิสิกส์เทียบเคียงคน โดยมากจึงมักเข้าใจว่า คำพวกนี้ชี้ถึงสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นขณะนั้น เหมือนเรื่องทางกายภาพ แต่เมื่อไม่เห็นพฤติกรรมที่กำลังเกิดขึ้นอยู่จริง ๆ จึงคิดว่าเป็นพฤติกรรมที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ในโลกส่วนตัว หรือโลกของจิต ทั้ง ๆ ที่คำเหล่านี้เป็นคำศักยภาพและไม่ได้มีความหมายดังกล่าวเลย "ตั้งแต่คนเราเหนือในความคิดกลศาสตร์เทียบเคียงความคิดนี้ ใ้ชักจูงให้คนโดยมากปฏิเสธ (ไม่เข้าใจ) วิธีการใช้คำเหล่านี้ที่เป็นวิธีใช้จริง ๆ และกลับไปบอกว่าใช้อธิบายถึงสาเหตุที่ลึกลับ และผลที่เกิดมาจากสิ่งที่ลึกลับ (สาเหตุที่ลึกลับ) นั้น"^๒

"และความผิดพลาดของทฤษฎีเก่า ๆ (ความคิดปรัชญาทวินิยม) ซึ่งอธิบายศัพท์พวกศักยภาพเหมือนว่าใช้หมายถึงสิ่งหรือสาเหตุที่ลึกลับ กล่าวคือสิ่งที่มีอยู่หรือขบวนการที่มีอยู่ในโลกอีกโลกหนึ่งที่ไม่ใช่โลกนี้"^๓

^๑ Ibid., p. 112

^๒ Ibid., pp. 112 - 113

^๓ Ibid., p. 115

ความผิดพลาดทั้งหมดนี้ เกิดขึ้นเพราะคนโดยมากไม่เข้าใจเรื่องการใช้คำ หรือประโยคที่พอหรือความเคยชิน เกี่ยวกับ เรื่องภาษา คำหรือประโยคมีหน้าที่หลาย ประการ นอกจากจะเป็นการรายงาน ข้อเท็จจริง ยังมีหน้าที่แสดงความรู้สึกหรือ อารมณ์ ประโยคคำสั่งและอื่น ๆ ภาษาที่รายงานข้อเท็จจริง ใช้อยู่ในวิชาวิทยาศาสตร์ ภาษาที่แสดงความรู้สึกหรืออารมณ์ ใช่มากในวิชาวรรณคดี ศาสนา การเมือง แต่โดย มากในชีวิตประจำวัน เรามักใช้ภาษาทั้ง ๒ แบบปะปนกัน จนบางทีเราไม่รู้ว่าจะ รายงานหรือจะแสดงอารมณ์อันใดอันหนึ่ง ที่แยกจากกันเด็ดขาด และคนเราที่ฟังหรือ อ่านภาษาที่เขียน เป็กนั้นแล้วมักจับใจความเอาว่าเป็นเรื่องรายงานข้อเท็จจริง ยิ่ง ภาษาที่เป็นคำสั่ง คนโดยมากมักเคลิ้มไปว่า กำลังรับฟังรายงานข้อเท็จจริง ดังนั้น ภาษาที่เป็นแบบคำสั่งนี้จึงใช้ไต่ถามมากทางการโฆษณาชวนเชื่อ ขอยกตัวอย่าง เรื่อง การใช้ภาษาบน เบสิก ๑ ตัวอย่าง เช่น เมื่อเราเห็นคน ๆ หนึ่งหยิบของที่ไม่ใช่ของตัวเอง ไปจากโต๊ะของเรา ถ้าเราพูดว่า "เฮฮโมย" แสดงว่าเราพูดภาษาที่แสดงอารมณ์ด้วย เพราะถ้าเราจะรายงานเหตุการณ์ เรารายงานได้เพียงว่า มีคนหยิบของเราไป ทั้งนี้ เพราะคนเราชอบรายงานความจริงแล้ววอกกับอารมณ์หรือความรู้สึกที่เรามีต่อสิ่งที่ รายงานเข้าไปด้วย

ด้วยเหตุผลเดียวกัน คนโดยมากเคยชินที่จะใช้ภาษารายงานสิ่งที่กำลัง เกิดขึ้น เลยนีกว่ารูปแบบประโยคทุกรูปแบบ (form) หรือคำทุกประเภท (type) ซึ่งสิ่ง ที่ กำลัง เกิดขึ้นอยู่เท่านั้น ความจริงแล้วคำบางประเภทไม่ได้ใช้ในความหมายอย่างนั้นเลย ดังคำพวกพฤติกรรมของจิต ซึ่งแสดงถึงสิ่งที่ยังไม่เกิด ราวลุ่มมองว่าคำประเภทนี้เหมือนกับกฎทางวิทยาศาสตร์ เพราะกฎทางวิทยาศาสตร์ไม่ได้ชี้ถึงสิ่งที่กำลัง เกิดขึ้นเมื่ออยู่ เช่น กฎของโลหะที่ว่าโลหะจะขยายตัวเมื่อโดนความร้อน ไม่ได้เป็นการกล่าวถึงโลหะชิ้นหนึ่ง กำลังยาวออก เพราะโดนไฟเผา แต่เป็นการกล่าวถึง ถ้ามีโลหะชิ้นหนึ่งแล้ว โลหะนั้นนั้น ไปถูกความร้อนเข้า โลหะนั้นนั้นจะขยายตัวออก เป็นต้น "ประโยค (ที่มีคำ) สักภาพ ซึ่งเกี่ยวกับสิ่ง ๆ หนึ่ง หรือบุคคล ๆ หนึ่ง เป็นประโยคที่เหมือนกับกฎทางวิทยาศาสตร์"^๑

เมื่อประโยคนี้ทำหน้าที่เหมือนกฎจึงไม่ไครายงานสิ่งที่เป็นจริงขณะนั้น แต่เป็นเพียง
ใช้อธิบายเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ถ้ามีสถานะคงที่กฎนั้น ๆ กำหนดไว้ เช่นกฎบอกว่า
เกี่ยวกับความร้อน ถ้าโลหะชิ้นหนึ่งมีสถานะอยู่ในความร้อน ก็ใช้กฎอธิบายได้ เป็นต้น
"ประโยคศักยภาพไม่ใช่ทั้ง (ประโยค) รายงาน การสังเกตเห็นหรือภาวะที่สังเกตได้
ของความจริงและทั้งไม่ไครายงานถึงสิ่งสังเกตไม่ได้หรือภาวะที่สังเกตไม่ได้ มันไม่ได้
รายงานเหตุการณ์อะไรเลย แต่หน้าที่ของประโยคนี้เกี่ยวข้องกับกรรบรรยาย
เหตุการณ์" ๓

การที่กล่าวว่าชายคนหนึ่ง ฐาษาฝรั่งเศส ไม่ไครายงานถึงว่าขณะนั้น เขากำลัง
แสดงพฤติกรรมว่าฐาษาฝรั่งเศส กล่าวคือกำลังอ่านฐาษาฝรั่งเศส และแปลอย่าง
คล่องแคล่ว แต่หมายความว่าถ้านำหนังสือฐาษาฝรั่งเศสมาให้เขาอ่าน เขาจะ
อ่านได้คล่องแคล่ว เพราะฉะนั้น การรู้ ไม่ไครายงานถึงสิ่งที่สังเกตไม่ได้ หรือภาวะ
ที่สังเกตไม่ได้ (จิต) กำลังทำงานที่เรียกว่าการรู้อยู่แล้ว การปรากฏของจิต สำหรับ
รายลจึงไม่ใช่ปรากฏการณ์ที่เกิดในโลกอีกโลก (โลกของจิตซึ่งคู่ขนานกับโลกของกาย)
แต่เป็นปรากฏการณ์ซึ่งเราสังเกตได้ เช่นการที่บอกว่าคุณ ๆ หนึ่งขับรถยนต์อย่างระมัดระวัง
ความระมัดระวัง เป็นศักยภาพ แต่พฤติกรรมที่แสดงออกมาคือ เขาจะขับโดยไม่เร็วมาก
สายตาสอกสายดูข้างถนน ข้างหน้า ท่าทางพร้อมเสมอที่จะเปลี่ยนเกียร์ หมุนพวงมาลัย
และเหยียบเบรค ซึ่งพฤติกรรมที่สังเกตได้นี้คือ สิ่งปรากฏของจิต (mental occurrence)
เป็นต้น การขับรถยนต์อย่างระมัดระวัง จึงเป็นการกระทำเพียงอย่างเดียว ไม่ใช่การ
กระทำ ๒ อย่าง อย่างที่คนโดยมาก (คนที่เชื่อเรื่องวิญญาณ) มักคิดว่าเป็นการกระทำ
๒ อย่าง ได้แก่จิตสั่งการให้ระมัดระวัง ร่างกายจึงขับอย่างระมัดระวัง

การที่คำสั่งใดสิ่งหนึ่ง ควบคุมความระมัดระวังไม่ได้ประกอบด้วย ๒ อย่างของ
การบริหารงานของ เหตุผล และรวมทั้งการสังเกตการณ์พิจารณาความรู้ และการ

กระทำบางอย่างด้วยความตั้งใจ และเมื่อเรากล่าวว่าคน ๆ หนึ่งจ้องคอคำพูดว่า เขาพูดอะไรหรือเขาฉิวปาก (เพลง) อะไร เราไม่ได้กล่าวว่าเขากำลังทำสิ่ง ๒ สิ่งในเวลาเดียวกัน^๒

ที่รายดักกล่าวว่าพฤติกรรมไม่ได้เป็น ๒ พฤติกรรม เพราะความจ้อง ไม่ใช่สาเหตุ ไม่ต่างกันเลยถ้าจะพูดว่าทำด้วยความจ้องกับการจ้องเป็นสาเหตุให้ทำ และประโยคหลังสำหรับรายดักไม่มีความหมายอะไร การพูดถึงการกระทำทุกอย่างของมนุษย์ในแง่ที่แสดงพฤติกรรมของจิตจึง เป็นการพูดถึงความสามารถที่จะทำอย่างนั้น หรือ มีแนวโน้มที่จะทำอย่างนั้น ภายใต้สถานการณ์หนึ่ง ๆ เมื่อมีสถานการณ์จะปรากฏพฤติกรรมให้เห็น สิ่งที่เห็นคือสิ่งที่ปรากฏ

การรู้จักตนเอง (self-knowledge)

พวกที่เชื่อในจิตนิยม หรือทวินิยมหรือคนโคโยมากมักมีความเชื่อว่า การรู้จักตนเอง ต้องใช้วิธีพิเศษกว่าการรู้จักสิ่งอื่น ๆ หรือคนอื่น ซึ่งเรื่องหลังใช้วิธีสังเกตส่วนการรู้จักตนเองต้องใช้จิตตนเอง และการรู้จักตนเองนั้นชัดเจนกว่าการรู้จักคนอื่นหรือสิ่งอื่น ๆ เป็นความรู้ที่แจ่มแจ้งกว่า เหมือนอย่างที่เกกการต์เชื่อว่าการรู้จัก I นั้น ต้องใช้วิธีพิเศษ และ I จริงกว่าทุกอย่างในโลก ทุก ๆ อย่างอาจจะหลอกเราได้ แต่การรู้จัก I ไม่หลอกเรา หรือเราไม่สามารถสงสัยได้ว่าไม่มีจริง ๆ เพราะ I เป็นสิ่งที่แท้จริงที่สุด เกกการต์ใช้วิธีสงสัยทุกสิ่งทุกอย่าง แล้วสรุปว่าทุกสิ่งทุกอย่างเราสงสัยได้ว่าอาจไม่มีจริงก็ได้ แต่ I เราสงสัยไม่ได้เลยว่ามีจริง แต่สำหรับรายดักวิธีการรู้จักตนเอง ไม่ใช่วิธีลึกลับ เพราะเป็นวิธีระลึกถึงความหลัง (Retrospection)

รายดักต้องการปฏิเสธว่าไม่เป็นความจริง ที่ว่าเราสามารถรู้ตนเองได้โดยวิธีพิเศษ ความจริงแล้วการรู้จักตนเองใช้วิธีธรรมดาคือการสังเกตตนเองอีกครั้งหนึ่ง

^๑ Ibid., p. 131

^๒ Ibid., p. 132

และวิธีที่เช่นนั้นไม่มีเสียด้วยซ้ำ " เราสามารถรู้จักตนเองได้โดยวิธีเดียวกันกับวิธีรู้จักผู้อื่น ไม่มีความแตกต่างกันที่วิธีจะแตกต่างกันก็แต่เรารู้จักตนเองได้มากหรือน้อยกว่าผู้อื่นหรือสิ่งอื่น ๆ"^๑ เพราะการสังเกตตนเองเรามักมีอคติเข้าข้างตนเอง และความเคยชินทำให้เราสังเกตตนเองไม่ค่อยละเอียด ไม่เหมือนการสังเกตสิ่งอื่น สิ่งเก่ายากกว่า และเนื่องจากวิธีรู้จักตนเองเป็นวิธีธรรมดา และวิธีเกี่ยวกับการรู้จักผู้อื่นจึงบอกไม่ได้ว่าดีกว่าวิธีการรู้จักผู้อื่น ถ้าเราไม่รู้จักผู้อื่นชัดเจน เราก็อาจไม่รู้จักตนเองได้ชัดเจนพอ ๆ กัน แต่ทั้งหมดนี้เราคาดหมายไว้ว่า เขาก็เชื่อว่าเราสามารถรู้จักตนเองได้ เขาปฏิเสธแต่ว่าไม่ใช่เราใช้วิธีอันลึกลับเท่านั้น

ความรู้อะไรเกี่ยวกับตัวบุคคลอื่น ถูกสร้างขึ้นเหมือนกับการรู้ตนเอง สิ่งที่ค้นค้นหาเกี่ยวกับตนเอง เป็นสิ่งเดียวกับสิ่งที่ชาวเขาค้นหา จากคนอื่น ๆ และวิธีการในการค้นหาก็เป็นวิธีการเหมือนกัน^๒

เนื่องจากเราลึกลับมีความเห็นว่า การถ่ายทอดอธิบายเรื่องจิตโดยใช้ศัพท์เทียบเคียงฟิสิกส์ การที่เอการถ่ายทอดว่าจิตสามารถรู้จักตนเอง และจิตมีเนื้อหา (content) คือความสำนึก (consciousness) การรู้จักตนเองคือการสะท้อนของจิต การถ่ายทอดเหมือนกระจกเป็นตัวอย่างสะท้อน แสดงให้เห็นตัวเรา เมื่อเรายืนส่องกระจก การที่ขยี้มคำว่า "สะท้อน" มาจากฟิสิกส์^๓ การที่ใช้ภาษาติดประเภทรายลึกลับจึงใช้สิ่งนี้อ้างว่า ไม่มีการสะท้อนของจิตทั้งนั้น เพราะการไม่ใช้ภาษาให้ศัพท์ของเอการต์ จึงเกิดเป็นระบบความคิดขึ้น โลกอีกโลกหนึ่งที่เป็นที่ความสำนึกอยู่จึงไม่มีและไม่มีสิ่งที่เรียกว่าความสำนึกด้วยซ้ำ อย่างเช่น การที่เราจะบอกว่ามีสำนึก

^๑ Ibid., p. 149

^๒ Ibid., p. 149

^๓ Ibid., p. 153

เพราะว่า เมื่อไสนาฬิกาอยู่ที่ข้อมือ บางขณะเรารู้สึกได้ว่าไสนาฬิกา บางขณะเรารู้สึกขึ้นมาว่า
เรารู้สึก ที่เรารู้สึกขึ้นมาได้นั้น จิตทำงานเกิดจากความสำนึก การที่เรารู้สึกว่าเรา
กำลังไสนาฬิกา ก็คือเรารู้สึกว่าเรากำลังค้นพบว่าเรารู้สึกไสนาฬิกา เป็นการกล่าวซ้ำ
ซาก ความจริงเพราะการสังเกตตัวเราเองต่างหาก เป็นต้น

การใช้ประโยค I know myself มีหลักการใช้ภาษา เพราะว่าคำที่
ตามหลัง know ต้อง เป็นวลีหรือประโยคที่บอกว่าอะไรที่รู้ ไม่ใช่คำที่เป็นกรรมของ
กริยา อย่างเช่นการบอกว่าเรารู้สึกของผิว ไม่ใช่มีความหมายอะไร เราต้องบอกว่าเรา
รู้สึกของผิวเนย จึงจะมีความหมาย เป็นต้น และการใช้คำ knowing เหมือน seeing
ยิ่งผิด เรากำลังมองกระจก เราจึงบอกว่ากระจกสะท้อนให้เห็น แต่ถ้าเราบอกว่า
I know myself กริยา to know สิ่งต่าง ๆ แล้ว จะบอกว่าสิ่งนั้น ๆ สะท้อน
ให้เรารู้ เป็นคำกล่าวที่ไม่ถูก การที่ไปคิดว่ารู้จักตนเอง เพราะตนเองสะท้อนให้เรา
รู้จึงผิด ที่แท้เป็นการใช้ภาษาเทียบเคียงพิลลิสต์ การพูดว่าเรารู้จักตนเองเฉย ๆ ไม่ได้
เป็นประโยคที่มีความหมายต้องพูดว่า เรารู้ว่าเรากำลังปวดท้อง "การรู้จักสิ่ง ๆ หนึ่ง
ไม่ใช่สิ่ง เกี่ยวกับการมองที่สิ่งนั้น และสิ่งที่เรารู้จัก ก็ไม่ใช่สิ่ง เกี่ยวกับการที่สะท้อนให้
เราเห็น"^๑

รายละเอียดคำว่า "การระลึกถึงความหลัง" สำหรับวิธีการรู้จักตนเอง retro
หมายถึงย้อนหลัง spection หมายถึงเงา ถ้าเหตุการณ์ในอดีตคือสิ่งที่เราจำได้เทียบกับ
เงาของสิ่งทางกายภาพ เรามองย้อนหลังหรือระลึกถึงอดีตก็คือการที่เราแยกเอาอดีต
มาทบทวน จึงน่าจะเป็นคำที่ใช้เหมาะสมกับวิธีการรู้จักตนเอง เพราะการที่เราพูดว่า
เรารู้ว่าตนเองกำลังทำอะไร ก็คือ เรานึกถึงอดีต (เหตุการณ์ซึ่งอาจจะผ่านไป
เพียงชั่วครู่ ถือได้ว่าเป็นอดีตในความหมายอดีตคำนี้เรากำลังเดิน (อย่างเพลิน ๆ)
กลับบ้าน แล้วเรารู้สึกขึ้นมา เรากำลังกลับบ้านก็คือเรารุ้ระลึกถึงความหลัง ไม่ใช่การคิด
ย้อนเข้าไปภายใน (introspection) เพราะเราไม่ใช่มองย้อนเข้าไปข้างในตัว
เราจริง ๆ แต่เป็นการมองย้อนกลับไปสู่อดีต หรือนึกถึงอดีตนั่นเอง

รายละเอียดเปรียบเทียบการระลึกถึงความหลัง เหมือนเรานั่งอ่านบันทึกความทรงจำของเรา และบันทึกความทรงจำไม่ใช่การบันทึกถึงประวัติของวิญญูณ เป็นการบันทึกพฤติกรรมที่ไม่ลึกลับ "ความจริงที่ว่า การระลึกถึงความหลัง เป็นการบันทึกประวัติส่วนตัว ไม่ได้แสดงว่า เราอ่านบันทึกโดยวิธีพิเศษ ซึ่งบันทึกแสดงความจริงของสภาวะพิเศษ... ไคอาร์ไม่ใช่การบันทึกถึงการมีวิญญูณ แต่เป็นแหล่งข่าวสารที่มีค่า เกี่ยวกับบุคลิก พฤติกรรมและงานของผู้บันทึก"^๑

รายละเอียดเอาปัญหาความแตกต่างระหว่างจิตกับกายขึ้นมา แสดงว่าเป็นปัญหาที่ไม่เหมาะสม (improper question) คือเราไม่มาถามถึงความแตกต่างระหว่างจิตและกายเนื่องจากเป็นภาษา ๒ ประเภท ที่ใช้อธิบายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในคน ๆ เดียวกัน

ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคลกับจิต ซึ่งเหมือนกับปัญหาความแตกต่างระหว่างร่างกายกับจิต เป็นปัญหาไม่ถูกต้อง เหมือนกับปัญหาอะไรที่เป็นงานระหว่างสภาผู้แทนราษฎร อังกฤษกับสภาผู้แทนราษฎรสหรัฐอเมริกาสภาผู้แทนราษฎรนั้นมีส่วนเหมือนกับสภาผู้แทนราษฎรสหรัฐอเมริกาสภาผู้แทนราษฎร เพียงแต่เราเรียกได้ ๒ แบบ จิตกับกายก็เป็นพฤติกรรม ๒ แบบ ที่ใช้เรียกพฤติกรรมของมนุษย์เท่านั้น คำว่าจิตกับคำว่ากาย ไม่ได้ชี้ถึงสิ่งที่อยู่ในโลกคนละโลกเลย

รายละเอียดสรรคนะอย่างนี้ไว้ในบทนี้ เพื่อโยงไปสู่เรื่องการรู้จักตนเอง เป็นสิ่งเกี่ยวกับการรู้จักผู้อื่น ใช้วิธีเดียวกันและรายละเอียดยังเสนอความคิดต่อไปว่า รูปประโยค Mind knowing this or that ผิดความจริงต้องใช้ Person knowing this or that^๓ เพราะคำว่า Mind เป็นประธานของประโยคไม่ได้ ส่วนคำว่า Person เป็นคำสรรพนามที่ใช้เรียกมนุษย์ และเป็นประธานของประโยคได้

^๑ Ibid., p. 160

^๒ Ibid., p. 161

^๓ Ibid.

เมื่อการรู้จักตนเองไม่ใช่สิ่งลึกลับตามธรรมชาติของรายวล รายวลจะพิสูจน์ต่อไป
 อีกว่าตนเอง (self) ที่เรารู้จักก็ไม่ใช่สิ่งลึกลับเช่นกัน (สำหรับเดการ์ต ตนเอง
 เป็นสิ่งลึกลับ) เพราะคำว่า I เราใช้แทนตนเองนั้น เป็นคำประเภทหนึ่งที่เรา
 คำค้ำนี้ (index word) เราพูดหรือเขียน เราใช้ I แทนตัวเรา ระหว่าง
 คำว่า I กับคำสรรพนามที่เป็นคำค้ำอื่น ๆ เช่นคำว่า he, you, she, it เป็นต้น
 คำพวกนี้ทุกคนรู้สึกว่ามันไม่ลึกลับ แต่คำว่า I ดูเหมือนแทนสิ่งลึกลับ เพราะบางทีพอเรา
 นึกว่านอกจากชื่อ นามสกุลของเรา ความประพฤติกุศลิก หน้าตาแล้วยังมี I ซึ่ง I
 ไม่ได้เป็นคำใช้แทนสิ่งเหล่านี้ สิ่งใดสิ่งหนึ่งเลย ฉะนั้น จะต้องมีสิ่งพิเศษ ที่เราใช้คำ I
 เรียกและฟังนี้เพราะคนโดยมากนึกว่าคำต่าง ๆ นั้นเหมือนเป็นป้ายชื่อของสิ่งต่าง ๆ
 ในโลก แต่คำบางคำไม่ได้มีหน้าที่เช่นนั้น เช่นคำว่า เหนือ ใต้ ออก ตก บน ล่าง
 โอบย เป็นต้น คำทำหน้าที่ต่าง ๆ กัน บางทำหน้าที่เป็นคำอุทาน บางทำหน้าที่เป็นคำ
 ค้ำนี้ ไล่แก่คำสรรพนาม คำบอกทิศทาง คำที่เป็นป้ายชื่อ จริง ๆ ไล่แก่คำวิสามานยนาม
 ซึ่งที่แท้จริงก็เป็นการสมมุติไม่ใช่ป้ายชื่อที่ติดตัวมาแต่กำเนิด เหตุผลที่ทำให้การใช้ I
 ดูเหมือนแทนสิ่งลึกลับ เพราะเราใช้ในรูปแบบประโยค ซึ่งมีสรรพนามหลายตัว การใช้
 หลายตัวนั้นไม่ได้หมายความว่าตัวใดตัวหนึ่งต้องแทนสิ่งลึกลับ การใช้หลาย ๆ ตัวเป็น
 แต่การใช้ซึ่งถึงสถานการณ์ต่าง ๆ กันหรือในความหมายต่าง ๆ กัน เช่น I am
 warming myself before the fire คำว่า myself อาจใช้คำ my
 body แทนได้ หรือว่า myself ในที่นี้ (ประโยคนั้น) ใช้ซึ่งถึง my body

I ไม่ใช่ชื่อพิเศษสำหรับสิ่งที่มีอยู่อย่างพิเศษ มันจะซับซ้อนเมื่อฉันพูดหรือ
 เขียนมัน คน ๆ เดียวกันซึ่งถูกจําหน้าโดยวิสามานยนามว่าชื่อ กิล เบิร์ต รายวล
 ไม่ใช่ชื่ออื่นหนึ่งของกิล เบิร์ต รายวล มันจึงบุคคลซึ่งมีชื่อว่ากิล เบิร์ต รายวล
 เมื่อกิล เบิร์ต รายวลใช้คำว่า I และ เช่นประโยค I caught
 myself begining to dream คำสรรพนาม ๒ คำไม่ใช่เป็นชื่อของ
 ๒ บุคคล และไม่ใช่ชื่ออะไรเลย แต่เป็นคำค้ำนี้ ซึ่งถูกใช้ในความหมายที่

ต่างกัน และการอธิบายที่ต่างกัน^๑

การรับรู้และการสังเกต (Sensation and Observation)

การรับรู้ ในความหมายของนักปรัชญา (ซึ่งรายละเอียดว่าใช้กันเ็นทางที่ผิด) และคนโดยทั่วไปไม่เหมือนกัน คนทั่ว ๆ ไปใช้คำนี้แทนความรู้สึกต่าง ๆ (perception) เช่นความรู้สึกเย็น (temperature sensation) ความรู้สึกเจ็บปวด (pain sensation) เป็นต้น

แต่สำหรับนักปรัชญา การรับรู้เป็นเพียงสิ่งพื้นฐาน (primary) ให้เกิดความรู้สึก การรับรู้ในตัวเองไม่มีอะไร เป็นเหมือนสิ่งลึกลับ "ความรู้สึกรวมถึงการมีกรรับรู้ แต่เป็นการใช้อย่างเ็นทางผิด ๆ (การใช้ของนักปรัชญา) ของคำว่ากรรับรู้"^๒ และ "โดยทั่วไปเราใช้คำเหล่านี้ (คำเกี่ยวกับการรับรู้) สำหรับความรู้สึก เช่น ความรู้สึกสัมผัสและความรู้สึกในการทรงตัว ความรู้สึกร้อนเย็น และความรู้สึกเจ็บ ไม่สบาย..."^๓

สำหรับรายล์ การรับรู้เป็นเรื่องของพฤติกรรมทางกาย แต่การสังเกตเป็นเรื่องของพฤติกรรมทางจิต เพราะสำหรับรายล์ การพูดถึงจิตของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการพูดถึงศักยภาพ กล่าวคือการพูดถึงความสามารถ แนวโน้มที่จะทำอย่างใดอย่างหนึ่งภายใต้สถานะการณ์ที่เหมาะสม เมื่อการสังเกตเป็นการแสดงความสามารถโดยผ่านขั้นตอนคือ การรับรู้ก่อน เราจะวัดการสังเกตได้ว่ใช่หรือไม่ก็ ถูกหรือผิด การสังเกตจึงเป็นเรื่องของจิต การที่เราจะสังเกตอะไร หมายถึงว่าเรามีสิ่งหนึ่ง เป็นจุดมุ่งหมาย แล้วเราจะมีพฤติกรรมคือ สนใจ จกจจ ทอสิ่งนั้น ๆ ซึ่งอาศัยการรับรู้เป็นพื้นฐาน และการสังเกตเป็นการแสดงความสามารถของเราต่อการบันทึกรายละเอียด

^๑ Ibid., p. 181

^๒

Ibid., p. 191

^๓

loc. cit

ของวัตถุหรือสิ่งที่เราสัง เกตให้ไ้มากที่สุด หรือคนหารายละเอียดของวัตถุนั้น ๆ ให้ได้มากที่สุด " เราสัง เกตโดยมีจุดมุ่งหมาย... เราสามารถสัง เกตผิดได้... การสัง เกตคือการค้นหาหรือพยายามค้นหาบางสิ่งบางอย่าง"

สำหรับการรับรู้ต่างกับการสัง เกต เพราะการรับรู้เกิดขึ้นโดยไม่มีจุดมุ่งหมาย เป็นแต่เรารับรู้ถึงวัตถุหรือสิ่ง ๆ หนึ่ง ด้วยความรู้สึกอย่างไร หรือสิ่งที่เรารับรู้ เป็นอย่างไรสำหรับเรา (how it look, taste, smell) คำกริยาในภาษาอังกฤษที่ใช้แทนการรับรู้ ที่เหมาะคือคำว่า feeling การรับรู้ไม่ใช่ เรื่องของจิตเลย เป็นเรื่องกาย "เราอธิบายการรับรู้ โดยการอ้างถึงว่าวัตถุนั้น ๆ มีภาพ เสียงและให้ความรู้สึกอย่างไรต่อเรา"^๒ และไม่มีอะไรเลยที่เรียกว่าจิตสำหรับการรับรู้"^๓ และเราไม่ไ้ยอมรับว่าความจริงที่ว่าคน ๆ หนึ่ง มีความรู้สึกเป็นความจริงของจิต ความจริงที่เขาสัง เกตหรือที่ไมได้สัง เกต จึงจะเป็นการอธิบายการทำงานของจิต

เมื่อรายดปฏิบัติเชื่อว่า การรับรู้ไม่ใช่ เรื่องของจิต การที่พวกเชื่อในทวินิยม กล่าวว่ การรับรู้ เป็นเนื้อหาของจิต (mental stuff) จึงผิด เพราะที่เรียกว่าจิตนั้น ต้อง เป็นการสัง เกต คนโดยมากเมื่อพูดถึงปัญหาจิต-กาย มักยกตัวอย่าง เรื่องการรับรู้ มาอ้างอธิบายสิ่งต่าง ๆ เช่น ยกตัวอย่างว่า เรื่องการรับรู้ ตัวเราเท่านั้นที่จะมีความรู้สึกของตัวเรา (เจ็บปวด) ได้ คนอื่นไม่สามารถรู้สึกเหมือนอย่างเราทุกประการ ถ้าคนอื่นรู้สึกเจ็บปวดก็ เป็นเพียงความรู้สึกของเขา เราไม่มีทางรู้สึกอย่างเขาได้ เราไ้แต่มีความรู้ว่าคนนั้นที่ไม่ใช่เรากำลังมีความรู้สึก ซึ่งการรู้ว่ามีความรู้สึกกับการมีความรู้สึกเองต่างกัน ดังนั้น จิตเป็น เรื่องเฉพาะบุคคล (private) เป็นต้น รายด้นแสดงทรรศนะว่า การรับรู้ไม่ใช่สิ่งที่ปรากฏเราไม่สามารถสัง เกตได้ทั้งนี้เพราะว่าการรับรู้เป็นพื้นฐานสำหรับการสัง เกต การรับรู้จึงไม่ใช่ทั้งสิ่งที่สามารถสัง เกตได้ หรือไม่สามารถ

^๑ Ibid., p. 194 - 195
^๒ Ibid., p. 194
^๓ Ibid., p. 195

สังเกตได้ หรือการตีค่า การรับรู้ว่าจะสามารถสังเกตได้หรือไม่สามารถสังเกตได้จึงไม่ถูก

ในการกล่าวว่าการรับรู้ไม่ใช่สิ่งที่สังเกตได้ ฉันไม่ได้หมายความว่า มันเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสังเกตได้ เหมือนเราไม่สามารถสังเกตสิ่งต่อไปนี้ คือ มีคเตอร์ที่เล็กจนกล้องจุลทรรศน์มองไม่เห็น หรือกระสุนปืนที่กำลังวิ่งออกจากปากกระบอกปืน หรือภูเขาที่อยู่อีกด้านหนึ่งของพระจันทร์ ซึ่งไม่ได้หันมาสู่โลก แต่เราไม่สามารถสังเกตได้ (ในอีกความหมายหนึ่ง) ถูกเกี่ยวกับคนตาบอด ไม่สามารถสังเกตเห็นดวงดาวได้ ฉันหมายความว่าตอนนี้ คำต่างๆ คำที่สามารถเขียนเป็นคำได้ คงสามารถสะกดตัวได้ ยกเว้นคำที่ประกอบขึ้นด้วยพยัญชนะตัวเดียว คุยบ้างคำสะกดตัวยากกว่าบางคำ และคำบางคำมีวิธีสะกดตัวหลายแบบ แต่ถ้เราถามว่าตัวพยัญชนะสะกดตัวอย่างไร เราตอบได้ว่ามันถูกสะกดตัวไม่ไ้เลย แต่การที่ถูกสะกดตัวไม่ไ้ไม่ได้มีความหมายว่าเป็นการยากที่จะทำเช่นนั้น ปัญหาอย่างนี้ "ตัวหนังสือจกตัวกันอย่างไร คุยยากอย่างไร จึงจะทำให้เกิดเป็นตัวหนังสือออกมา" เป็นปัญหาที่ไม่ถูกต้อง เพราะตัวหนังสือไม่ใช่ทั้งสิ่งง่ายต่อการสะกดหรือยากต่อการสะกด คุยเหตุนี้ทำนองเดียวกับฉันพิสูจน์ว่า การรับรู้ไม่ใช่ทั้งสังเกตได้ หรือสังเกตไม่ได้

แต่การรับรู้ก็ยังเป็นสิ่งที่ notice ได้ซึ่งความหมายของ notice ไม่เหมือนการสังเกต เพราะฉะนั้น การที่พวกทวินิยมหรือคนทั่ว ๆ ไป ยกตัวอย่างเรื่อง การรับรู้ จึงไม่มีความหมายอันใด เพราะเราเอาการสังเกตของคนอื่นมาเปรียบเทียบกับเรื่องการรับรู้ของเรา (การที่คนอื่นมีความรู้สึกนั้น เขาต้องสังเกต แล้วเราจะบอกว่าเราไม่สามารถรับรู้เหมือนผู้อื่น ซึ่งเหมือนกับการพูดว่า เราไม่สามารถรับรู้เหมือนสังเกต มันเป็นคนละเรื่องกัน) เราบอกว่าการรับรู้เป็นเรื่องเฉพาะ คนนั้นถูกเพราะพูดแบบกำปั้นทุบดิน แต่การรับรู้ก็ไม่ใช่เรื่องของจิต เพราะฉะนั้น ไม่มีจิตที่เป็นเรื่องเฉพาะคนหรือเป็นสิ่งลึกลับ การสังเกตทางหากเป็นจิต และเป็นสิ่งที่ไม่เฉพาะคนหรือไม่ลึกลับ ทั้งนี้ จึงไม่มีจิตลึกลับ

มันเป็นความผิดพลาดตั้งแต่เริ่มต้น ในการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างวัตถุของการสังเกตของคน ๆ หนึ่ง... กับสิ่งที่คิดว่า เป็นวัตถุของการสังเกตแบบพิเศษ ซึ่งมีข้อความการรับรู้ของเรา ควบว่าการรับรู้ในไม่ใช่วัตถุของการสังเกตใด ๆ เลย เราไม่จำเป็นต้องสรุปโดยการโยงโลก ๆ หนึ่ง เรียกว่า โลกภายนอกเป็นที่อยู่ของวัตถุตัว ๆ ไปที่คน ๆ หนึ่งสังเกตกับอีกโลกหนึ่ง เรียกว่าจิต ซึ่ง เป็นที่อยู่ของวัตถุของการสังเกตเฉพาะคน ๆ เดียว ความแตกต่างระหว่างสาธารณะกับเฉพาะคน ในส่วนหนึ่ง เกิดจากความผิดพลาดในการสร้างความแตกต่างระหว่างวัตถุ ซึ่งสามารถถูกมอง จับ หรือชิมได้กับการรับรู้ซึ่งมีอยู่ แต่ไม่สามารถถูกมอง จับ หรือชิมได้เลย^๑

จินตนาการ (imagination)

สิ่งสำคัญที่ร้ายต่อการปฏิเสธคือปฏิเสธว่าการพูดถึงจินตนาการหรือสิ่งในจินตนาการไม่ใช่การพูดถึง ภาพจริง ๆ หรือเสียงจริง ๆ หรือกลิ่นจริง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกของจิต หรือการพูดถึงจิตที่เป็นสถานที่ลึกลับให้จินตนาการอาศัยอยู่

เมื่อคน ๆ หนึ่งพูดว่าเขาจินตนาการถึงภาพสวย ๆ ของพระปรางค์วัดอรุณ กลิ่นหอมของดอกมะลิ เสียงเพราะ ๆ ของระนาด ไม่ได้หมายถึงว่ามีสิ่งนั้นจริง ๆ เกิดอยู่ในจิต เพราะสิ่งที่เกิดขึ้น ไม่ใช่ภาพสวย ๆ กลิ่นหอม เสียงเพราะ ๆ เป็นแต่ความรู้สึกเหมือน (seem) มีสิ่งเหล่านั้นเกิดขึ้นจริง ๆ เราเปรียบเทียบเหมือนตัวละคร ซึ่งแสดงเป็นฆาตกร เรารู้ว่าไม่ใช่ฆาตกรจริง ๆ เป็นแต่เพียงการแสดงจินตนาการ เป็นแต่การคิดสร้างเรื่องขึ้น เป็นเรื่องโกหก (ไม่ใช่เรื่องจริง) แต่การกล่าวเช่นนั้นไม่ได้หมายความว่าสิ่งที่จินตนาการได้ เราจะทำให้เกิดจริง ๆ ในโลกไม่ได้ เราหมายถึงเฉพาะตอนจินตนาการ จินตนาการไม่ใช่วัตถุที่มีตัวตน (concrete thing) ฉะนั้น จึงไม่ได้เกิดขึ้นที่ไหนไม่ว่าจะเป็นโลกของวัตถุ หรือโลกของจิต เพราะที่เรียก

^๑ Ibid., p. 198

ว่าโลกของจิตก็ไม่มีจริง ที่เราพูดเหมือนว่ามีภาพจริง ๆ ในจิต เป็นแต่ความรู้สึกความจริงแล้วไม่มีสิ่งที่เรียกได้ว่าภาพอะไรเลยในจิต และไม่มีจิตที่เหมือนคนภายในรูปภาพนั้นอยู่

ก่อนอื่นรายละเอียดของการปฏิเสธก่อนว่า สิ่งที่เป็นจินตนาการไม่ได้อยู่ในที่ใด ๆ เลย โดยรายละเอียดว่า

การจินตนาการ เป็นกิจกรรมของจิต แต่ในบทที่ฉันพยายามจะแสดงว่าการที่พยายามจะตอบปัญหาว่า สิ่งและปรากฏการณ์ของการที่คน ๆ หนึ่งจินตนาการนั้นอยู่ที่ไหน เป็นคำถามที่ไม่เหมาะสม มันไม่ได้อยู่ในที่ไหนเลย แม้ว่าคนจะจินตนาการ เหมือนว่ามันมีอยู่ อาจจะกล่าววว่าอยู่ในห้องนี้หรือในจวน เพื่อนั้นเขาก็ตามที่^๑

การที่สิ่งที่เป็นจินตนาการไม่ได้อยู่ในที่ ๆ ใดเลย แต่สิ่งที่เป็นจินตนาการก็ไม่ใช่สิ่งซึ่งเอามาจินตนาการ (ภาพสวย ๆ ที่ปรากฏอยู่) เมื่อเราจินตนาการก็ไม่ได้แสดงว่ามีภาพนั้นอยู่ภายในแล้วเราใช้ตาในมองเลย การที่เราบอกว่าสิ่งที่เป็นจินตนาการเหมือนของจริง "เหมือน" ไม่ได้แสดงว่าเป็นของจริง

คุณ ๆ หนึ่งนึกถึงภาพนางพยาบาลลบลูกศรของ เขาในใจ เหมือนกับว่าใจเห็นหลอนจริง ๆ แต่ความเหมือนไม่ได้อำนาจ (กล่าวได้ว่า) เขาเห็นจริง ๆ คือเห็นคนที่เป็นคนนั้นจริง ๆ และเป็นเพียงดูเหมือนว่าจริงที่เห็นหลอนทั้ง ๆ ที่เขาไม่ใจเห็นจริง ๆ ทั้งหมดเรากล่าวได้เพียงว่าจินตนาการใดเกิดขึ้น ไม่ใช่จินตนาการภาพถูกมอง เห็น... การนึกถึงภาพ... ไม่ใจแสดงถึงการมีอยู่ของภาพ ซึ่งเรานึกถึงหรือการมีอยู่ของห้อง แลดูภาพ ซึ่งภาพเหล่านั้นแหวนอยู่... จินตนาการเกิดขึ้น แต่จินตนาการไม่ใจถูกมอง เห็น^๒

เราจะไปเปรียบเทียบว่าจินตนาการคือภาพที่สะท้อนของภาพจริง ๆ ปรากฏอยู่ในจิตก็ไม่ได้ เพราะเราพูดอย่างนั้นได้เฉพาะภาพสะท้อนจากกระจก หรือเราจะบอกวาเสียงที่เราจินตนาการ เป็นเสียงสะท้อนของ เสียงจริงปรากฏอยู่ในจิต ไม่ได้ในทำนอง

^๑ Ibid., p. 232

^๒ Ibid., p. 234

เดียวกัน เพราะเสียงสะท้อนเป็น เรื่องทางกายภาพ เช่นเราหันหน้าตะโกนเข้าหาหน้าผา เสียงจะสะท้อนกลับมาให้เราได้ยิน เป็นต้น ทั้งนี้เพราะจินตนาการไม่ใช่การรับความรู้สึก (perception) เป็นแต่การลอกเลียนแบบ (copy) จินตนาการเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น แต่ไม่ใ้หมายความว่าการรับความรู้สึกชนิดพิเศษกำลังเกิดขึ้นภายในอีกโลกหนึ่งจากโลกทางกายภาพ เขา รู้สึกเหมือนโลกกลืนหรือเขาลองนึกว่า เขาโลกกลืนบางสิ่ง แต่ไม่มีทางกล่าวได้ว่ามีสำเนาของกลืนอยู่ภายใน...มันชัดเจนว่า กลืนในจินตนาการไม่ใช่กำลังมีกลืน และดังนั้นจินตนาการไม่ใช่การรับความรู้สึกถึงความเหมือน เพราะว่ามันไม่ใช่ การรับความรู้สึกใด ๆ เลย^๑

การที่คนโง่มากก็คิดว่า จินตนาการ เป็นการเห็น คม ชิม สิ่งจริง ๆ นั้น ส่วนหนึ่ง เกิดจากอิทธิพลของทฤษฎีข้อมูลทางผัสสะ (Sense Datum theory) ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีความรู้ทฤษฎีหนึ่ง ซึ่งอธิบายว่าการรับรู้คือการได้รับข้อมูลทางผัสสะ (sense data) ซึ่งไ้แกกคลุมของสี่สำหรับการมองเห็น (การมองเห็นคือการสังเกตคลุมของสี่) และอธิบายภาพในความคิด (จินตนาการ) ว่าเป็นการมองเห็นรูปถ่ายที่ไม่ไ้ทำด้วยกระดาษ จากทฤษฎีนี้จินตนาการ เป็นเหมือนการเห็นของจริง ๆ (ภาพจริง ๆ) ภายในถ้วยควงตาพิเศษ (ควงตาของจิต) "แนวโน้มนี่จะอธิบายการเห็นภาพภายในใจ เหมือนการเห็นภาพจริง ๆ แต่เป็นภาพภายในเหมือนจริง ๆ ถูกผลักดันให้เกิดแนวโน้มนี่ เกิดจากความเชื่อในทฤษฎี ข้อมูลทางผัสสะ"^๒

รายลไ้พูดถึงคำว่า มีความทรงจำหรือการจำไ้ (remember) ไว้ในบทนี้บ้างว่าเป็นคำกริยาที่เป็นการแสดงพฤติกรรมของจิตอย่างหนึ่ง สำหรับรายล การพูดถึงความทรงจำจึงเป็นการพูดถึงศักยภาพ หมายถึงว่าไม่ไ้ชี้ว่าคนที่มีความทรงจำกำลังกระทำอะไรอย่างหนึ่ง หรือมีประสบการณ์อย่างหนึ่ง เป็นแต่เพียงบอกว่า ถ้ามีสภาพ

^๑ Ibid., p. 240

^๒ Ibid., p. 241

อย่างหนึ่งแล้ว จะมีการกระทำอย่างหนึ่งขึ้น เหมือนกับศักยภาพอื่น ๆ การที่เราพูดว่า นาย ก มีความทรงจำเกี่ยวกับประเทศฝรั่งเศส หมายความว่า เขาจะเล่าเรื่องประเทศฝรั่งเศสให้เราฟังทันทีที่เราถามเขา และหลังจากเขาได้นั่งนึกสักครู่หนึ่ง เมื่อความทรงจำไม่ใคร่ถึงอะไรที่กำลังเกิดขึ้นอยู่ จึงไม่ใคร่ถึง จิตอันลึกซึ้งที่กำลังเป็นสาเหตุให้มีความทรงจำเลย การกล่าววาทะคน ๆ หนึ่งยังไม่ลืมสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ใช่เป็นการกล่าววาทะขณะนี้ เขากำลังทำหรือมีประสบการณ์สิ่งหนึ่งอยู่...มันเป็นการกล่าวว่าเขาสามารถจะทำสิ่งหนึ่งแน่นอน เช่นคนหาพยัญชนะกรีก^๑ เป็นต้น

สติปัญญา

รายลได้กล่าวเรื่องท่านองนี้ไว้บ้างแล้วในบทที่ว่าด้วยความรู้ ๒ ประเภท คือความรู้ภาคทฤษฎี และความรู้ภาคปฏิบัติ เช่นการปฏิบัติเสขาคำศัพท์ (แง่คุณภาพ) ของจิต ไม่มีความหมายเกี่ยวกับสติปัญญา หรือคำว่า มีจุดมุ่งหมาย ระมัดระวัง ตั้งใจ ทำ ไม่ได้เป็นคำแสดงสาเหตุของกิจกรรมที่เรียกว่าการคิดอย่างมีเหตุผล การมีความรู้เป็นต้น

รายลต้องการเน้นในบทนี้ให้ชัดว่า การกล่าวถึง สติปัญญาว่าเป็นเหมือนสิ่งหรืออวัยวะที่ผลิตงาน คือความฉลาด ความมีเหตุผล ความรู้ การตัดสินใจ การนิรนัย การอุปนัยนั้นผิด แต่สติปัญญานั้นเองคือตัวงานหรือตัวผลิตผลซึ่งเราเรียกว่าจิต เพราะการที่เขาใจว่า สติปัญญาเป็นเหมือนอวัยวะหนึ่ง แต่เป็นอวัยวะที่ไม่มีเลือดเนื้อนั้น คือการเชื่อว่ามีจิตที่ลึกซึ้ง รายลกล่าวถึงเรื่องนี้โดยใช้คำศัพท์ ๒ คำ ได้แก่ referees' noun และ biographers' nouns คำศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับการทำงานของสมอง ได้แก่ การตัดสินใจ การพิจารณาเหตุผล การหาความหมาย (abstraction) ฯลฯ

เป็นคำศัพท์ประเภท referees' noun คือคำนามซึ่งมีความหมายเป็นผลิตภัณฑ์ (product) ไม่ใช่คำนามประเภทผู้ผลิต

Biographers' nouns หมายถึงคำนามประเภทผู้ผลิตที่ผลิตผลงานออกมา เช่นคอมมิลิตฮอว์โมนของคับบอน เป็นคำประเภท biographers' nouns แต่อินซูลิน (ฮอว์โมนที่ผลิตออกมาจากคอม) เป็นคำประเภท referees' noun กระเพาะเป็นคำประเภท biographers' nouns

แต่นำยอยเป็นคำ referees' noun เป็นต้น และการที่ไปเข้าใจว่า การทักสินใจ การพิจารณาเหตุผล มีความหมายเป็นคำประเภท biographers' nouns ทั้ง ๆ ที่เป็นคำคนละประเภท คือคำประเภท referees' noun ซึ่งทำให้เกิด ปัญหาจิต-กายขึ้น

ฉันต้องการแสดงให้เห็นว่าคำ การทักสินใจ การพิจารณา เหตุผล... เป็นคำในประเภทผลิตภัณฑ์ของการพิจารณาไตร่ตรอง และเป็นการแปลความหมายผิด เมื่อใช้คำเป็นกิจกรรมที่เป็นเครื่องหมาย ซึ่งการพิจารณาไตร่ตรองประกอบกันขึ้น คำเหล่านี้ไม่ใช่เป็นคำในประเภท biographers' nouns แต่เป็นศัพท์ของการวิจารณ์หนังสือ คำปาฐกถา การอภิปราย และรายงานเป็น referees' nouns ไม่ใช่คำ biographers' nouns และ "ความเข้าใจผิดว่า referees' verb เป็น biographers' nouns เป็นการนำไปสู่การต้องการชีวประวัติที่มี ๒ ชีวิต"^๒

เรื่องจิตวิทยา

ในบทนี้มีความคิดที่สำคัญอยู่ ๒ เรื่องได้แก่

๑. พฤติกรรมนิยมและจิตวิทยา ในทรรศนะของรายล์และความเกี่ยวข้องกับทรรศนะเรื่องปัญหาจิต-กายของเขา

^๑ Ibid., p. 269

^๒

Ibid., p. 285

๒. ความคิดของรายลที่ถูกผู้วิจารณ์ว่าเป็นพฤติกรรมนิยมทางปรัชญา
(philosophical behaviorism) ภายล้อมรับและปฏิเสธอย่างไร

รายลกล่าวถึงความเป็นมาของจิตวิทยาในสมัยเดิม ซึ่งเชื่อว่าคนมีส่วนประกอบใหญ่ ๒ ส่วน ไตแกจิตและกาย เมื่อวิทยาศาสตร์ยุคนิวตัน กำลังแพร่หลาย นิวตันอธิบายธรรมชาติด้วยกลศาสตร์ (หรือฟิสิกส์) ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ โดยการสังเกตตั้งสมมุติฐาน ทดลอง เป็นการสังเกตที่ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง ๕ บุคคลซึ่งเชื่อว่าจิตวิทยาคือการอธิบาย สิ่งอีกสิ่งหนึ่งของคนคือจิต โดยขอบเขตของวิชาคนละแบบกับวิทยาศาสตร์ แต่เลียนแบบ โดยศึกษาด้วยการสังเกต แต่ไม่ใช่ประสาทสัมผัสทั้ง ๕ และความเชื่อว่ามีจิต-กาย นั้น ก็เป็นอิทธิพลมาตั้งแต่ปรัชญาสมัยโบราณ รวมทั้งศาสนาและเกการต์ด้วย

แต่เมื่อวิทยาศาสตร์เจริญมากขึ้นเรื่อย ๆ ความคิดที่ว่าเรื่องจิตเป็นเรื่องที่ปิดประตูตายจากเรื่องทางกายเริ่มเปลี่ยนไป เพราะวิธีศึกษาเรื่องจิตวิทยาเก่า ๆ ไม่ทำให้เข้าใจว่าธรรมชาติหรือลักษณะของจิตเป็นอย่างไร วิทยาศาสตร์สมัยใหม่ ๆ นั้นเน้นเฉพาะสิ่งที่เราสังเกตได้ และเราหาความรู้จากเฉพาะสิ่งที่เราสังเกตได้เท่านั้น สิ่งที่สังเกตได้ของคนที่เป็นเรื่องของจิตนั้น คือพฤติกรรม เพราะฉะนั้น เมื่อจิตวิทยาเข้าสู่ยุคใหม่จึงกลายเป็นพฤติกรรมนิยม ทานองเดียวกัน การศึกษาเรื่องสาร (ธาตุ) ตั้งแต่สมัยโบราณมาจนถึงปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงจากการพยายามหาว่าสารคืออะไร (ธรรมชาติของสาร) ทั้ง ๆ ที่สิ่งที่เราศึกษาได้จริง ๆ คือปฏิกิริยาของสารกับสารอื่น ๆ (หรือเทียบได้กับพฤติกรรมของมนุษย์) เราสามารถศึกษาได้แค่ขบวนการที่มันทำให้เกิดขึ้น หรือที่เกิดขึ้นกับมัน ตัวมันเองจริง ๆ คืออะไร ไม่มีความจำเป็นในการนำมาใช้ประโยชน์เลย ปฏิกิริยาของมัน (พฤติกรรม) จึงจะเป็นแหล่งที่ให้ความรู้ที่ดีกว่า ทำให้เข้าใจและนำสารเหล่านั้นมาใช้ประโยชน์ได้มากกว่า

จิตวิทยาศึกษาเรื่องอะไรนั้น มีอิทธิพลมาจากความเชื่อเรื่องปัญหาจิต-กาย ถ้าเชื่อว่าโลกนี้ประกอบด้วยจิตกับกาย จิตวิทยาก็จะกลายเป็นวิชาที่พยายามศึกษาตัวจิต

โดยใช้วิธีเทียบเคียงกับกาย และทำอย่างกับว่าจิตเป็นอีกสิ่งหนึ่งจริง ๆ เหมือนสิ่งทางกายภาพเมื่ออยู่ ถ้าไม่เชื่อว่ามิจิต-กาย เชื่อแต่สิ่งที่สังเกตได้อย่างวิทยาศาสตร์ในอุดมคติจริงๆ จิตวิทยาจะกลายเป็นศาสตร์ที่ศึกษา พฤติกรรมของมนุษย์ แต่รายลักไม่เห็นด้วยกับจิตวิทยาทั้งสองแบบ โดยรายลักกล่าวไว้ว่า คนโดยมากมักเชื่อว่าทฤษฎีของจิตวิทยาเสนอหรือควรจะเสนอ การอธิบายสาเหตุแห่งพฤติกรรมของมนุษย์ และจิตวิทยามักพยายามหาสาเหตุ ซึ่งรายลักคิดว่าจิตวิทยาไม่ใช่วิชาที่หาสาเหตุ "การวิจัยทางจิตวิทยาไม่ใช่การค้นหาการอธิบายสาเหตุการเกิด"^๑

รายลักเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์ที่จิตวิทยาอธิบายนั้น ต้องแยกจากศาสตร์อื่น ๆ อธิบาย แต่ทุกคนก็รู้พฤติกรรมบางอย่าง เราไม่จำเป็นต้องใช้จิตวิทยาอธิบายก็ได้ และถ้าเราสังเกตความหมายของภาษาที่เราใช้อยู่ทุกวัน เราจะรู้ เช่น "ปัญหาที่ไม่ขายหมู ในราคาที่กำหนดไว้ นั้น ไม่ใช่เป็นปัญหาทางจิตวิทยา แต่เป็นปัญหาทาง เศรษฐศาสตร์ แต่ถ้า เป็นปัญหา ทำไมเขาจึงไม่ขายหมูในราคาเท่าไรก็ตาม เพราะเห็นผู้ซื้อแสดง ความที่ดูพิกล (ไม่ถูกชะตากับผู้ซื้อ) อาจจะเป็นปัญหาทางจิตวิทยา"^๒

เพราะการที่ผู้ขายไม่ชอบหน้าผู้ซื้อไม่ยอมขายเลย ไม่ว่าจะให้ราคาเท่าไรก็ตาม นั้นแสดงว่าเขาต้องกิดอะไรบางอย่าง ต้องคัดสินใจ ไม่พอใจ ต้องพิจารณาอะไรในใจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้คือพฤติกรรมของจิต เพราะฉะนั้น จึง เป็นเรื่องของจิตวิทยาที่จะอธิบาย ส่วนปัญหาแรกพิจารณาค้วยสามัญสำนึก สามารถเข้าใจว่า เป็นปัญหาทาง เศรษฐกิจ ถ้ามีการเพิ่มราคา (หรือเปลี่ยนแปลงราคา) อาจจะขายเพราะราคาที่ กำหนดไว้ ถ้าขายอาจขาดทุน ไม่เกี่ยวกับพฤติกรรมของจิตในขอบข่ายของจิตวิทยา แต่อย่างไรก็ตามรายลักไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรมนิยมทุกอย่าง รายลักรู้ว่าที่ เขา เสนอการ อธิบาย เรื่องจิต หนังสือเล่มนี้ใคร ๆ หลายคนได้อ่านผลงานของเขา เล่มนี้ คงจะมองว่า เขา เป็นพวกพฤติกรรมนิยม รายลักเห็นว่าพฤติกรรมนิยมเป็นจิตวิทยาที่พยายามทำให้

^๑ Ibid., p. 308

^๒ Ibid., p. 307

เป็นวิทยาศาสตร์ คือทดสอบ ทดลองซ้ำแล้วซ้ำอีกกับทฤษฎีจิตวิทยานั้น ๆ ได้ และ
จิตวิทยาจะทำให้เป็นวิทยาศาสตร์ ควรกล่าวถึง เฉพาะสิ่งที่ทดสอบได้ ได้แก่พฤติกรรม
พฤติกรรมนิยม ไม่เชื่อว่ามีคามสำนึกหรือการเข้าใจจิตด้วยวิธีพิเศษ (การมองย้อน
เข้าไปภายใน) แต่บางคนในพวกพฤติกรรมนิยมไม่เชื่อแต่เพียงว่า เราสามารถใช้
วิธีทางวิทยาศาสตร์ศึกษาเรื่องเหล่านี้ได้ ภายหลังสงสัยว่าความคิดของพฤติกรรมนิยม
มีอิทธิพลมาจากปรัชญาของฮอบส์ นักปรัชญาจักรกลนิยม ที่เชื่อว่าทุกอย่างในโลก
อธิบายด้วยกลศาสตร์ได้หมด มองมนุษย์เป็นเครื่องจักรชนิดหนึ่ง หรือเพียงแต่ว่า
พฤติกรรมนิยมยอมรับวินัยของ เดการ์ต แต่ปฏิเสธวิธีเท่านั้น "ไม่ชัดเจนว่าพวกเขา
(พฤติกรรมนิยม) ยอมรับลัทธิกลไกเหมือนฮอบส์ และเกสเสนติ หรือว่ายอมรับเดการ์ต
แต่ปฏิเสธเพียงวิธีการ (วิธีการศึกษาเรื่องความสำนึก)"^๑

ภายหลังเคยแสดงความคิดเห็นเรื่อง คนทั่ว ๆ ไป ซึ่งมีความกลัวว่าฟิสิกส์
จะอธิบายทุกอย่างในโลกได้ทั้งหมด และศาสตร์อื่น ๆ จะถูกลดทอนเป็นฟิสิกส์หมดนั้น
รวมทั้งการกลัวว่าคนจะถูกอธิบายโดยทฤษฎีเกี่ยวกับกลศาสตร์ของ เครื่องจักร ไว้ใน
บทก่อนหน้านี้อแล้ว ภายหลังไม่ชอบความคิดเช่นนั้นและ เคยโจมตีไว้แล้วว่า เป็นความกลัว
ที่ไร้เหตุผล มนุษย์ในทรรศนะของภายหลังคือมนุษย์ไม่ใช่เครื่องจักร ภายหลังจึงไม่เห็น
ด้วยอย่างมาก ที่พฤติกรรมนิยมพยายามมองคนเป็นเครื่องจักร เหมือนความคิดของ
ฮอบส์ในการอธิบายคน ภายหลังไม่ชอบความคิดทั้งสองแบบ คือความคิดที่ว่าคนคือเครื่อง
จักรและคนคือผีในเครื่องจักร "มนุษย์ไม่จำเป็นต้องถูกถอดสภาพลง เป็นเครื่องจักร
โดยการปฏิเสธว่าเป็นผีในเครื่องจักร มนุษย์เป็นสัตว์ชนิดหนึ่งมีชื่อว่า สัตว์เลี้ยงลูก
ด้วยนม มันยังเป็นการเสี่ยงภัยในการกระโดดลงหลุมพราง ซึ่งเป็นสมมุติฐานที่ว่า
บางทีเขาคงจะเป็นมนุษย์"^๒

^๑ Ibid., p. 309

^๒

Ibid., p. 310

รายล์ เชื่อว่าพฤติกรรมนิยมจัก ๆ พยายามมองคนเป็นเครื่องจักรทั้ง ๆ ที่
ที่แรกเพียงแค่อยากจะทำให้จิตวิทยาเป็นวิทยาศาสตร์เท่านั้น เพราะพฤติกรรมนิยมมี
ความเชื่ออย่างหนึ่งว่ามนุษย์จะมีพฤติกรรมอะไรก็ตาม เพราะถูกสิ่งแวดล้อมกำหนดให้
เป็น ซึ่งคล้ายกับเครื่องจักร หรือวัตถุทางกายภาพ ไม่สามารถมีการเลือกและคิด
อะไรได้ด้วยตนเอง เป็นเพียงหุ่นยนต์ที่ถูกกำหนดให้ต้องมีพฤติกรรมอันตายตัวตาม
สภาพแวดล้อมเหมือนเช่น ก้อนหินต้องตกลงสู่พื้นดินด้วยความเร็วที่ถูกกำหนดตามหลัก
แรงดึงดูดของโลก (ฟิสิกส์) เสมอ จะหลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นต้น สำหรับรายล์เขา
ไม่ชอบพฤติกรรมนิยมอย่างนี้ เขาไม่ยอมรับว่า เขาแก้ปัญหาจิต-กาย โดยใช้หลักของ
พฤติกรรมนิยม แต่เขาเชื่อว่าปัญหาจิต-กาย เป็นความลึกลับที่นักปรัชญาสร้างขึ้น และ
เป็นปัญหาในวิชาปรัชญา ซึ่งต้องแก้ด้วยวิธีทางปรัชญา ซึ่งรายล์ใช้วิธีพิจารณาการใช้
ภาษาในชีวิตประจำวัน เขาพิจารณาว่าคำที่ใช้เกี่ยวกับเรื่องจิตทั้งหลายมีความหมาย
ในกาใช้จริง ๆ อย่างไร ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว ภาษาเหล่านี้ไม่ได้แทนสิ่งลึกลับ
อะไร รายล์ไม่ได้นำหลักการของจิตวิทยาแบบพฤติกรรมนิยมมาใช้แก้ปัญหา

จุดประสงค์ของมัน (หนังสือเล่มนี้) เพื่อเป็นการแสดงว่าโลก ๒ โลก
เป็นความลึกลับที่นักปรัชญาสร้างขึ้น... การเริ่มต้นขอหมายแด่ความลึกลับ
นี้คือทำต่อปรัชญา เขาพยายามที่จะสร้างจุดขึ้นมา ไม่ใช่โดยเอาหลักการ
มาจากปัญหาของนักจิตวิทยา แต่โดยการพิสูจน์ว่าคำศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับจิต
ถูกใช้โดยนักปรัชญา ซึ่งใช้อย่างผิดหลักเหตุผล

รายล์มองพัฒนาการของปรัชญาแล้วเห็นว่า ความคิดของเคการ์ต เรื่องโลก
๒ โลก เป็นความก้าวหน้าต่อมาจากฮอบบส์ที่อธิบายโลกในแง่กลศาสตร์แง่เดียว โดย
เคการ์ตเห็น... อธิปไตยจึงเติมเรื่องจิตลงไปเป็นการทำให้โลกกลายเป็น ๒ โลก
ซึ่งรายล์ปฏิเสธทั้งสองกรณีดังกล่าว

ถ้าเราพยายามเปรียบเทียบความเป็นประโยชน์ของทฤษฎีฮอบบส์-เคการ์ต
ในเรื่องจิตกับทฤษฎีของคาร์ทีเซียน เรายอมรับโดยไม่ต้องสงสัยเลยว่า

การที่เขียนมีผลที่มากกว่า... ความลึกซึ้งของการตีเขียนจริง ๆ แล้วเป็น
การชมเชยความไม่สมประกอบ (ไม่สมบูรณ์) ของความลึกซึ้งของฮอบ
บ์ โดยเอาความไม่สมประกอบอื่นแทนที่^๑

ที่ร้ายลึกลง เช่นนี้หมายถึงว่า ความลึกซึ้งของการตีให้ผลที่มากกว่าหรือ
แสดงถึงความลึกซึ้งที่พร้อมจะถูกแก้ไขได้ลึกซึ้งของฮอบบ์ เป็นความลึกซึ้งที่ไม่ยอมแก้ไขตัวเอง
แน่นอน รายละเอียดเปรียบเทียบเหมือนทหารสร้างป้อมค่ายไว้ป้องกันการโจมตีของศัตรู ทหาร
พวกหนึ่งสร้างป้อมค่าย แต่ไม่ค้ำคือซาคูน้ำล้อมรอบ ทั้งตัวป้อมค่ายก็ไม่แข็งแรง (พวก
นี้เปรียบเทียบเหมือนฮอบบ์) มีทหารอีกพวกหนึ่ง เห็นว่าไม่ดี จึงอาศัยอยู่กับเงาของป้อม
ซึ่งก็ไม่ดีพออีกพวกแรก แต่คิดว่าตรงที่รู้จักคิดค้นแปลงจากพวกแรก หักแก้ไขความลึก
ซึ้งของพวกแรก พวกนี้ (เคการ์ต) ยังมีทางชี้แจงหนทางที่ถูกต้องให้เขา ก็อาจจะแก้ไข
ต่อไปอีกได้ เคการ์ตและฮอบบ์ลึกทั้งคู่ แต่เคการ์ตก็ตรงรู้ว่าผิดแล้วแก้ไข^๒

สรุปทรรศนะของรายลต่อปัญหาจิตกาย

ทั้งนี้กล่าวมาแล้วตั้งแต่บทที่ ๑ ว่าปัญหาจิต-กาย คือปัญหาความสัมพันธ์
ระหว่างจิตกับกาย โดยเกิดขึ้นจากนักปรัชญา ๆ เป็นผู้พยายามศึกษาหาว่าอะไรคือสิ่ง
ที่จริงแท้ที่สุด (ultimate reality) ในโลก ซึ่งเนื้อหาอย่างนี้ เป็นปรัชญา
สาขาหนึ่งที่เรียกว่า อภิปรัชญา นักปรัชญาทุกคนทุกสมัย (ก่อนวิคเกนส์ไตนและนักปรัชญา
วิเคราะห์) เมื่อพวกเขาค้นคว้าศึกษาหรือเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับปรัชญา
ของเขา เขามองขอบเขตของวิชาปรัชญาว่าเป็นวิชาที่ครอบคลุมถึงการหาความจริงแท้
ที่สุดว่าคืออะไร (อภิปรัชญา) มีวิถีที่เข้าถึงความจริงแท้ที่สุดนั้น (ญาณวิทยาหรือทฤษฎี
ความรู้) และชีวิตควรมีจุดหมายเพื่อความความจริงแท้ ซึ่งต้องประกอบด้วยการดำเนิน

^๑ Ibid., p. 311

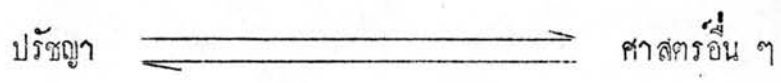
^๒ Ibid., p. 311

ชีวิตตรงตามความจริงแท้ โดยมีหลักว่าถ้าพฤติกรรมไม่สอดคล้องกับความจริง เป็น พฤติกรรมที่ไม่ดี (จริยศาสตร์) คำว่า "ความจริงแท้ที่สุด" เป็นศัพท์เทคนิคทางปรัชญา นักปรัชญานั้นชอบที่จะคิดคำนึงอะไรมา ๆ เท่าที่คนทั่ว ๆ ไปนิยมคิด ความคิดเป็น เครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้ทางปรัชญา เหมือน เช่นการทดลองในห้องปฏิบัติการ (Laboratory) เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้วิทยาศาสตร์ การสอบถาม ควบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์บุคคล เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้ทาง สังคมศาสตร์ จินตนาการ เป็นเครื่องมือของศิลปิน และนักออกแบบ เป็นต้น นักปรัชญา สมัยก่อนใช้ความคิดในการสร้างระบบปรัชญาขึ้นมา ซึ่งต้องอาศัยความรู้จากศาสตร์ อื่น ๆ มาประกอบ หรือโดยอิทธิพลจากความรู้ของศาสตร์อื่น ๆ ในสมัยกรีกโบราณมักจะ ได้อิทธิพลของความรู้ทางศาสนา เทววิทยา เพราะความรู้ทางวิทยาศาสตร์ยังไม่ได้ ก่อตัวอย่างแท้จริง ถึงแม้ว่าเราอาจจะนับอริสโตเติลว่าเป็นผู้เริ่มอธิบายสิ่งต่าง ๆ อย่างวิทยาศาสตร์ แต่ก็ เป็นวิทยาศาสตร์ที่นักวิทยาศาสตร์สมัยนี้คิดว่าไม่ใช่วิทยาศาสตร์ จริง ๆ เพราะขาดการทดลอง แต่ก็มีนักวิทยาศาสตร์คนอื่น เช่น อาริสโตเติล เริ่มทดลอง ทางวิทยาศาสตร์บ้างแล้ว ถึงอย่างไรเราก็ยังถือได้ว่าอริสโตเติล เป็นนักวิทยาศาสตร์ เพราะความหมายของวิทยาศาสตร์นั้น เปลี่ยนแปลงไต่เรื่อย ๆ ตามยุคสมัย สมัยหนึ่ง วิทยาศาสตร์อาจจะ เป็นเพียง เรื่องการอธิบายธรรมชาติและมนุษย์ โดยไม่อ้างถึง เทพเจ้า (เริ่มตั้งแต่สมัยกรีกโบราณ เช่น เทเลส ค้นพบว่าธรรมชาติทุกอย่างมาจากปฐมธาตุ ซึ่งไม่ใช่พระเจ้า หรือเทพเจ้าที่ไม่มีตัวตน เป็นต้น)

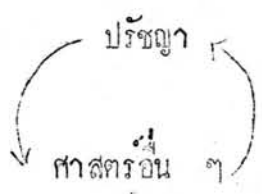
สมัยต่อมา เมื่อกาลิเลโอ เป็นอีกบุคคลที่เอาการทดลองมาเป็นเครื่องมือในการ หาความจริง ... นที่ จะคิดคำนึงหรือสังเกตหรือรวบรวมข้อมูลอย่างอริสโตเติล เคยใช้ วิธีเหล่านั้นในการเขียนตำราทางวิทยาศาสตร์ของเขา กาลิเลโอก็ทำคล้ายวิธีนั้น แต่เพิ่มการทดลองคือ เมื่อคิดตั้งสมมุติฐานอะไรขึ้นมาอย่างหนึ่งว่า ธรรมชาติน่าจะเป็น อย่างนั้นอย่างนี้แล้ว เขาก็สังเกต เก็บข้อมูลต่าง ๆ จบท้ายโดยการทดลองว่าสิ่งที่ เขาคิดคำนึง (สมมุติฐาน) นั้นเป็นจริงหรือเปล่า วิทยาศาสตร์ในความหมายใหม่

จึงเกิดขึ้นตั้งแต่กาลิเลโอเริ่มการทดลอง เพื่ออธิบายความจริง ซึ่งในเวลาต่อ ๆ มา
 นิวตันและนักวิทยาศาสตร์คนสำคัญต่าง ๆ ดำเนินรอยตามทุกประการจวบจนถึงปัจจุบัน
 นี้ แคว้นวิทยาศาสตร์ปัจจุบันนี้ ความหมายของมันนอกจากจะทำนองเกี่ยวกับกาลิเลโอ
 แล้ว ความหมายของมันค่อนข้างจะหนักไปทางฟิสิกส์ บางทีจนมีชื่อว่าวิทยาศาสตร์
 ที่แท้จริง คือฟิสิกส์และทุก ๆ วิชาถูกสกดทอนลงเป็นฟิสิกส์ได้ นอกจากจะเห็นว่าการ
 ทดลองในห้องปฏิบัติการ เป็นหลักสำคัญทางวิทยาศาสตร์แล้ว นักวิทยาศาสตร์บางคนอาจ
 ไม่เคยทดลองในห้องปฏิบัติการเลยก็ได้ แต่เขาก็สามารถสร้างทฤษฎีหรือกฎทางวิทยา-
 ศาสตร์ขึ้นมาอธิบายความจริงในโลกได้ และพิสูจน์ได้ในเวลาต่อมาด้วยการทดลอง
 วากฎของเขาอธิบายความจริงในโลกได้ เช่นไอส์ไตน์ ไม่เคยทดลองเกี่ยวกับทฤษฎี
 สัมพันธของเขาเลย และเขาก็ไม่เคยทดลองให้ใครเลย เขาคิดขึ้นมาโดยใช้ความคิด
 เป็นเครื่องมือในการหาความจริง แต่วิธีการนี้เรียกว่าเป็นการทดลองที่เรียกว่า
 ทดลองในความคิด (though experiment) °

ขอย้อนกลับไปถึง เรื่องที่กล่าวไว้ว่า ศาสตร์ต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อปรัชญานั้น
 ข้าพเจ้ากล่าวในแง่เกี่ยวกันไป ที่จริงแล้วปรัชญาก็มีอิทธิพลต่อศาสตร์ต่าง ๆ ด้วย
 ซึ่งเป็นอิทธิพลทั้งแบบมีปฏิริยาต่อกันและกัน หรืออิทธิพลต่อกันแบบ วัฏจักร

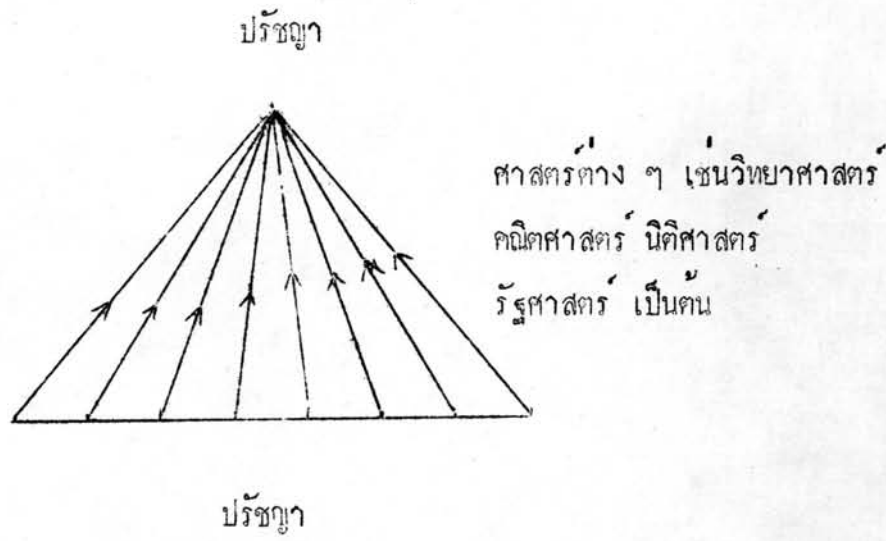

หรือ

ทั้งนี้เพราะเราอาจมองได้ทั้งแง่ที่ว่า ปรัชญา เป็นที่ เริ่มของศาสตร์ทั้งหลาย
 และศาสตร์ทั้งหลายมีจุดสุดท้ายที่ปรัชญา

° ถ้าสนใจจะหาความรู้เพิ่มเติมในทฤษฎีสัมพันธและไอส์ไตน์ อ่านเพิ่มเติม
 จากหนังสือแปลของสภาวิจัยแห่งชาติ ชื่อ ไอส์ไตน์และเอกภพ

ว่ากันตามทีจริงแล้ว ไม่ใช่เฉพาะวิทยาศาสตร์เท่านั้นที่มีความหมายเปลี่ยนไปตามยุคสมัย แม้แต่ปรัชญาก็มีลักษณะเช่นนั้นด้วย ปรัชญาซึ่งเป็นวิชาที่มีเนื้อหาเฉพาะ ได้กลายเป็นปรัชญาที่ไม่มีเนื้อหาเฉพาะ แต่กลับกลายเป็นวิธีการ (Method) หน้าที่ของปรัชญา ไม่ได้มีหน้าที่ค้นหาความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ โลกและมนุษย์ ปรัชญา กลับมีหน้าที่วิจารณ์การใช้ภาษาที่ศาสตร์ต่าง ๆ ใช้ และภาษาที่เราใช้กันในชีวิตประจำวันว่า ภาษาคงคลุมเคลือให้ความหมายไม่ชัดเจนอย่างไร และควรใช้ภาษาให้ถูกต้องอย่างไร ปรัชญาชนิดนี้นับเป็นปรัชญาที่มีความหมายต่างจากความหมายของปรัชญาตั้งแต่โบราณ วิท เกนส์ ไทน์ นักปรัชญาและวิศวกรชาวอังกฤษเป็นอีกผู้หนึ่งที่แสดงทรรศนะต่อปรัชญาท่านองนี้ คำว่าความจริงที่สุดที่ผู้เขียนกล่าวข้างไว้ตั้งแต่ตอนต้นนั้น เป็นความจริงในทรรศนะของนักปรัชญา นักปรัชญาสมัยก่อนพยายามจะหาความรู้เกี่ยวกับโลก ธรรมชาติและมนุษย์แต่ไม่พอใจ แต่ความจริงที่ศาสตร์ต่าง ๆ ค้นคว้ามาได้ นักปรัชญานำเอาความรู้เหล่านั้นมาคิดคำนึงหาเหตุผลเชื่อมโยงกัน เพราะไม่ยอมจบ

ความอยากรู้ อยากเห็นลงแค่อธิษฐานที่ศาสตร์ต่าง ๆ ไค้ค้นพบ พวกเขาคิดว่าสิ่งที่เป็นจริงยังมีอีกทางหาก ไม่สามารถค้นพบได้ก็ด้วยวิธีการของศาสตร์ต่าง ๆ แต่ต้องค้นพบโดยปรัชญาและนักปรัชญาตั้งชื่อความจริงที่เขาคิดว่า เขาคิดค้นจนได้นั้นว่า ความจริงแท้ที่สุด หรือความจริงขั้นอันติมะหรือสัจธรรม ซึ่ง เขา เชื่อว่าถ้ารู้ความจริงนี้คืออะไรแล้ว จะทำให้เข้าใจทุกอย่างในโลก ดังนั้น หน้าทีของนักปรัชญาเหล่านั้นคือการหาสัจธรรม นักปรัชญาคนแรกที่เริ่มอธิบายเรื่องสัจธรรมได้แก่เพลโต ซึ่งในวงการปรัชญา (ตะวันตก) ถือว่าเป็นนักปรัชญาคนแรก เพลโตบอกว่าความจริงสูงสุดคือปฐมธาตุ เพราะปฐมธาตุเป็นสิ่งที่สิ่งต่าง ๆ ในโลกมาจากสิ่งนั้น สำหรับเพลโตปฐมธาตุคือน้ำ เพราะเพลโตสังเกตเห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกมีน้ำเป็นส่วนประกอบอยู่เสมอ ไม่ว่าจะ เป็นในต้นไม้ ในตัวคน ในตัวสัตว์ ในดิน ในอากาศ ในสมัยนั้นเป็นสมัยที่พยายามจะหาความจริงของธรรมชาติ โดยสังเกตจากสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเรา และพยายามหาธาตุแรกจากธรรมชาติ ไม่ได้ค้นคว้าภายในตัวมนุษย์ นักปรัชญาสมัยนั้นหลายคนพยายามหาธาตุแรก บ้างว่าเป็นอากาศ เป็นไฟ และบางคนก็รวมธาตุทั้ง ๔ ได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟ ว่า เป็นธาตุแรก ซึ่งความคิดนี้ตรงกับทางตะวันออก ที่เชื่อว่าทุกอย่างประกอบด้วยธาตุ ๕ อย่าง กังถาว และความเชื่อในธาตุ ๕ ยังคงครอบงำคนบางพวกในปัจจุบันนี้ เช่น แพทย์แผนโบราณของไทยมีความเชื่อว่าร่างกายคนประกอบด้วยธาตุทั้ง ๕ ถ้าธาตุไม่อยู่ในสภาวะสมดุลจะทำให้เกิดโรคขึ้น เป็นต้น

พอมาถึง โซเครตีส นักปรัชญากรีกคนแรกที่กลับหันมาศึกษาตัวมนุษย์ โซเครตีสพบว่าความจริงแท้คือ บัญญาของมนุษย์ ซึ่งเป็นความจริงสากล ไม่ขึ้นอยู่กับกาละเทศะ ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ความจริงแท้ที่จริงตลอดไป สติปัญญาของมนุษย์เท่านั้นที่ค้นพบความจริง และเป็นตัวความจริงด้วย แต่เขาไม่ได้อธิบายอะไรละเอียดซับซ้อนไปกว่านี้ เพราะใจจริงของเขาไม่ต้องการหาความจริงแท้เท่าที่จำเป็นหาวิถีทางที่แท้จริงของชีวิตมนุษย์ เพลโตลูกศิษย์เอกของเขา เป็นผู้ขยายความทฤษฎีของอาจารย์ออกไปอย่างพิศดารว่าความจริงแท้คือ จิต และกาย (วัตถุต่าง ๆ) กายเป็นสิ่งที่ถูกพิมพ์

โดยแบบ (จิต) ทำให้เกิดเป็นสรรพสิ่งต่าง ๆ จิตของเพลโตมีลักษณะเป็นวิญญาณ
เพลโตเป็นคนแรกที่เริ่มพูดถึงจิตที่ลึกลับ แต่เขาก็ไม่ได้ใช้คำว่า soul หรือ
spirit หรือ mind เขาใช้คำว่า idea หรือ form ซึ่งความจริงแล้ว
เพลโตไม่ได้ใช้คำทั้งสองอยู่ดี เนื่องจากเพลโตเป็นคนกรีก เขาใช้ภาษากรีกในการ
อธิบายความคิด ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษ เมื่อมีผู้แปลผลงานออกมาเป็นภาษาอังกฤษ จึง
บัญญัติใช้ศัพท์ว่า idea หรือ form โดยคำนึงว่าความหมายเดียวกัน แต่ถึง
อย่างไรก็เชื่อได้ว่าเพลโตเป็นนักปรัชญาคนแรกที่เริ่มมองว่าสิ่งจริงแท้ในโลกมี ๒ สิ่ง
คือจิตกับกาย บางคน (ผู้ศึกษาหรือวิจารณ์ปรัชญา) อาจจะมีความคิดว่าเพลโตกล่าวถึง
ความจริงสูงสุดก็คือจิตอย่างเดียว แต่ผู้เขียน คิดว่าสำหรับเพลโต กายมีเท่า ๆ กับ
มีจิต เป็นความจริงพอ ๆ กัน เพลโตเรียกว่า material เป็นเหมือนพลาสติก
ให้แบบประทับลงแล้วทำให้เกิดเป็นสิ่งต่าง ๆ แต่ material ไม่สำคัญเท่าจิตเท่านั้น
จิตเป็นตัวทำให้ทุกสิ่งมีความหมายขึ้นมา ตัว material เองไม่มีความหมายอะไรเลย
เมื่อให้ความสำคัญของจิต จึงดูเหมือนว่าเพลโตเป็นจิตนิยม แต่พิจารณาจริง ๆ แล้ว
จะเห็นว่า เป็นทวินิยม แต่ไม่ใช่ทวินิยมที่เคนซัทเทอเคการต์ ถัดจากเพลโตมา
นักปรัชญาทั้งหลายพยายามศึกษาถึงจิตกับกายนี้โดยมีทรรศนะต่าง ๆ กันไปแต่พอจะแบ่ง
ใหญ่ ๆ ได้เป็นจิตนิยม วัตถุนิยม และทวินิยม

นักปรัชญาใช้คำว่า Substance สำหรับเรียกความจริงสูงสุด ๒ อย่างคือ
จิตและกาย โลกนี้ประกอบด้วย ๒ Substance ได้แก่ mind และ matter
เมื่อโลกประกอบด้วย ๒ สิ่ง จึงเกิดปัญหาว่าทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างไร นักปรัชญา
ต่อ ๆ มาใคร่หากสนใจจะแก้ปัญหานี้ แต่มีบางส่วนไม่ได้สนใจจะแก้ปัญหานี้โดยตรง แต่
ไต่ถวิลหาพวกหนึ่งถึงบ้าง นักปรัชญาใช้คำว่าจิตกับกายกันเสียจนเคยชิน จนถึงเราขออนถาม
ว่าใช้คำว่าจิตและกายแทนอะไรในโลกนี้บ้าง บางทีนักปรัชญาเหล่านี้คงจะนึกถึงคำคอบ
นานพอสมควร และอาจตอบอย่างคลุมเคลือ ความคิดซึ่งดูเหมือน ๆ กันสำหรับนัก
ปรัชญาและคนทั่ว ๆ ไป คือมนุญต่างจากสัตว์ มนุญมีสติปัญญามากกว่าสัตว์ ทั้งนี้เพราะ

สังเกตเห็นว่ามนุษย์สามารถทำอะไร ๆ ได้หลายอย่าง ซึ่งสัตว์ทำไม่ได้ สำหรับความแตกต่างระหว่างสัตว์กับคนไม่วัดดูต่าง ๆ หรือมนุษย์กับสิ่งเหล่านั้น เรามองเห็นความแตกต่างได้ชัดหลายอย่าง ซึ่งอริสโตเติล นักปรัชญาชาวกรีกได้เคยแสดงความแตกต่างระหว่างสิ่งที่มีชีวิตกับสิ่งที่ไม่มีชีวิตไว้นานแล้ว และแม้ปัจจุบันนี้ก็ยังมีข้อความคิดเช่นนี้อยู่บาง เช่นสิ่งมีชีวิตเคลื่อนไหวได้ด้วยตนเอง แต่วัตถุไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ด้วยตนเอง เป็นต้น มีข้อสังเกตว่านักปรัชญาหรือคนทั่ว ๆ ไป มักชอบสังเกต

(observation) และการสังเกตเป็นเรื่องมือให้ไขมาซึ่งวัตถุสืบ แล้วนำวัตถุสืบนั้นมาคิดอีกทีจนเกิดเป็นระบบความรู้ขึ้น ไม่วาจะเป็นวิทยาศาสตร์แบบไหนก็ตาม ขึ้นอยู่กับหลักทฤษฎีที่ใช้นั้น ก็คือสังเกต (มนุษย์) แยกต่างจากสิ่งอื่นโดยมนุษย์ช่างคิดมากกว่าสัตว์ เมื่อคิดมาก ๆ ว่าความคิดหรือสติปัญญาคืออะไร ก็มักจะมีความเห็นพ้องต้องกันว่าคือสิ่งที่จริงที่สุดของมนุษย์ เป็นคุณลักษณะเฉพาะของมนุษย์ เมื่อความคิดนั้นเป็นสิ่งที่เป็นลักษณะเฉพาะของมนุษย์ ความคิดมีตัวตนจับต้องได้ หรือมีความเป็นอยู่

(existence) เหมือนวัตถุทางกายภาพหรือเปลา กนโยมมากและนักปรัชญาที่มีความคิดตรงกันว่า ความคิดเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตน ดังนั้น ความคิดจึงเป็นสิ่งลึกลับเมื่อสิ่งลึกลับจึงต้องอยู่ในโลกลึกลับอีกโลกหนึ่ง ถ้าจะอธิบายหรือกล่าวถึงความคิดก็ยากกว่าความคิดคงจะดูเหมือนไม่เป็นอะไรอีกอย่างหนึ่ง จึงเรียกกันว่า "จิต" "วิญญาณ" "ตัวตน" "อัตตา" เพราะถ้าเรียกว่า ความคิดเป็นการเรียกแบบอธิบายศัพท์เท่านั้น ไม่ใช่บัญญัติศัพท์เหมือนถ้าผู้เขียน จะเรียก intuition ในภาษาไทยว่าการมองด้วยภายใน เป็นเพียงการเรียกแบบอธิบายศัพท์ แต่ถ้าเรียกอรรถกถาญาณ เป็นการบัญญัติศัพท์ใช้เรียกสิ่งนั้น อรรถกถาญาณคือการมองด้วยตาใน จิตหรืออัตตา หรือตัวตนหรือวิญญาณ คือสิ่งที่คิด ความคิด นักปรัชญาเป็นผู้ที่นิยมคิดว่าหากความจริงอย่างมีเหตุผล ทำให้โลกคนพบวาลิงที่จริงคือสิ่งลึกลับ เป็นการยอมรับว่ามีเหตุผลอย่างมีเหตุผล ซึ่งก็แปลกเพราะไปตรงกับนักศาสนา ซึ่งคนควาหาความจริงโดยพื้นฐานที่ไม่ใช่เหตุผล ก็ใช้ความเชื่อความศรัทธาแล้วได้ความจริงว่า คือสิ่งลึกลับตรงกัน ไม่วาจะคิดโดยเหตุผลหรือไม่มีเหตุผล คนโยมมากยังเชื่อว่าพื้นฐานของทุกอย่าง เป็นความลึกลับ จิตจึงกลายเป็นความ

ลึกลับที่ตรงขบถกันเรื่อย ๆ มา มนุษย์ประกอบด้วย ๒ สิ่ง คือสิ่งที่ลึกลับ (จิต) และสิ่งที่ไม่ลึกลับ (กาย) โดยสิ่งที่ลึกลับอยู่ในโลกอีกโลกหนึ่ง เป็นชีวิตอีกชีวิตหนึ่ง ทำให้เกิดสิ่งที่ไม่ลึกลับอยู่ในโลกอีกโลก และเป็นชีวิตอีกชีวิต ชีวิตมนุษย์จึงมี ๒ ชีวิต (double life) กววมดูกันไป ถ้าพฤติกรรมของมนุษย์เปรียบเหมือนบทบาทของตัวละครบนเวที ความคิด ความรู้สึก ความมีเจตจำนง ความสำนึกตนเอง ก็เป็นบทบาทตัวละครของเวทีอีกเวทีหนึ่ง (episode) ต่างหากจากแรงผลักดันพลังงาน ซึ่งมีบทบาทอยู่ในคนละเวที หรือถ้าเปรียบกับโรงภาพยนตร์ จิตก็เป็นโรงภาพยนตร์ (theatre) อีกโรงหนึ่งต่างหากจากกาย เมื่อจิตเป็นสิ่งลึกลับ เนื้อหาของจิต ย่อมลึกลับด้วย เมื่อลึกลับก็อธิบายโดยใช้ภาษาซึ่งส่วนมากคิดขึ้นมาสื่อความหมายสิ่งที่ไม่ลึกลับได้ลำบาก จนเกิดการอธิบายในแง่ลบ (negative knowledge) สิ่งที่เป็นจิตคือสิ่งที่ไม่ใช่กาย กายมีตัวตน จิตไม่มีตัวตน กายสูญสลายถูกทำลายได้ จิตเป็นอมตะ (ไม่สูญสลาย ไม่ถูกทำลาย) กายใช้ตาเนื้อในการมองเห็น จิตใช้ตาภายใน (การสะท้อนของความสำนึกในรูจักตนเอง) กายมีขนาดขอบเขตกินที่ กินเวลา (extension, space and time) จิตไม่มีขอบเขต ไม่อยู่ในกาลอวกาศ กายเปลี่ยนแปลงได้ จิตเปลี่ยนแปลงไม่ได้ หรือไม่มีการเปลี่ยนแปลง เราไม่สามารถอธิบายความรู้ของจิตในแง่บวกได้ (positive knowledge) ความเชื่อที่มนุษย์ประกอบด้วยจิตและกายนี้ ดูจะเป็นความเชื่อที่แพร่หลายที่สุด และมนุษย์ในโลกนี้มีความเชื่อแบบนี้มากที่สุด และไม่ว่าจะเป็นวิชาการไหน ๆ ในโลกก็กล่าวถึงความรู้ในขอบเขตของคนบนพื้นฐานของความเชื่อเท่านั้น ทั้งนี้เช่น การแพทย์มักจะกล่าวอยู่เสมอว่า การรักษาผู้ป่วยนั้น ต้องรักษาทั้งจิตและกาย อยาของผู้ป่วยแต่ในแวงร่างกาย วิชาการ ศาสนายิ่งเป็นศาสตร์ที่กล่าวเน้นแต่เรื่องจิตให้ความสำคัญต่อจิตมากกว่ากาย ซึ่งพื้นฐานความคิดก็เชื่อในโลก ๒ โลก มนุษย์มีจิตและกาย มนุษย์ดำเนินชีวิตอยู่ในโลกของจิตและกาย แต่เน้นให้เห็นว่าโลกของจิตดีกว่า มีความสุขกว่า วิทยาศาสตร์ดูเหมือนว่าจะเป็นศาสตร์ที่เน้นกายมากกว่าจิต แต่นักวิทยาศาสตร์ที่หลายคนยอมรับว่าเป็นนักวิทยาศาสตร์จริง ๆ ก็ยังไม่พอนที่ จะเชื่อว่า มีจิตและกาย มานุษยวิทยานั้นยังแบ่งเป็น ๒ สาขาใหญ่ ๆ คือ มานุษยวิทยา—

วัฒนธรรม (เรื่องเกี่ยวกับจิต) และมานุษยวิทยากายภาพ (เรื่องเกี่ยวกับกาย) เป็นต้น
ความเชื่อเรื่อง ๒ โลกนี้ มีอิทธิพลต่อมนุษยทั้งโลกอย่างเหนียวแน่น ยกเว้นพวกที่เชื่อ
ในวัตถุนิยมอย่างจัด

รายล์มองเห็นถึงความเชื่อว่ามีอิทธิพลต่อความกึ่งมนุษย์โดยส่วนมาก เขาจึงเรียก
ความเชื่อนี้ว่า ลัทธิทางการ รายล์เห็นว่าคนโดยมากเชื่อแบบนี้อย่างฝังลึกอย่างคลั่งไคล้
ถ้าเราไปถามเขาจะเจียงอย่างหัวชนฝาทีเดียว รายล์เรียกว่า เป็นความฝังใจว่ามีผี
ในเครื่องจักร รายล์ไม่เห็นด้วยกับความกึ่งที่มีอยู่ในเครื่องจักร เพราะการกล่าว
เช่นนั้นก็คือการมีความเชื่อว่า การพูดถึงพฤติกรรมที่เป็นพฤติกรรมของจิตเป็นการพูดถึง
สิ่งลึกลับ ความจริงแล้ว คำว่าจิตในวิภาษนิพนธ์นี้ ผู้เขียนอยากจะใช้คำว่าจิตใจ มากกว่า
เพราะตรงกับความหมายของรายล์ แต่เพื่อให้ตรงกับเรื่องปัญหาจิต-กาย จึงใช้คำว่าจิต

รายล์ได้ยกตัวอย่างไว้ในการศึกษาทางวิทย์ในประเทศอังกฤษ เป็นการ
สนทนาเรื่องจิตและสสาร^๑ ซึ่งผู้ร่วมสนทนาได้แก่ ลอร์ด ซามูเอล (Lord Samuel)
และศาสตราจารย์ เอ.จี. แอเยอร์ (A.J. Ayer) ว่าคนที่มีความมนุษย์ประกอบ
ด้วยจิตและกายนั้น เหมือนกับชาวบ้านที่ไม่เคยเห็นรถไฟเลย แล้วเพิ่งมาเห็นรถไฟ
เป็นครั้งแรก ถามผู้รู้ ว่ารถไฟวิ่งไควอย่างไร พวกเขาเห็นว่าควรรอเวลาที่โซมาเต็มวิ่งได้
เพราะมาลากจูงไป ส่วนรถไฟเขามองไม่เห็นว่ามีมา ตรงสวนไหนเลย ทำไมจึง
วิ่งได้ แม้ผู้รู้จะอธิบายว่ารถไฟนั้นวิ่งได้เพราะพลังงานจากไอน้ำ ซึ่งเกิดจากหม้อต้มน้ำ
อยู่ที่หัวรถจักร ต้มไอน้ำเดือดเกิดไอน้ำขึ้น เก็บไอน้ำไว้แล้วเปิดให้ไอน้ำไควระบาย
ออกมาเป็นซ่ว ๆ ผ่านไอน้ำไปที่ลูกสูบ ซึ่งต่อไปที่ล้อรถไฟทำให้ล้อนหมุน เมื่อหัวรถจักร
วิ่งไปข้างหน้า ก็จะลากให้ขบวนรถไฟซึ่งต่อไว้วิ่งไปข้างหน้าด้วย ชาวบ้านนอกคนนั้น
ก็ยังไม่เข้าใจอยู่ก็ จึงไปมองดูขบวนรถอยากรู้อยากเห็นว่าในเครื่องจักรมีอะไร

^๑ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจาก Paul Edwards and Arthur Pap, A
Modern Introduction to Philosophy, (New York: the Free Press,
1973), p. 237 - 240

เมื่อไม่เห็นอะไรเลย นอกจากชิ้นส่วนซึ่งเป็นเหล็กเต็มไปหมด จึงสรุปว่าในนั้นต้องมี
 ม้าผีแน่ ๆ (Ghost Horse) เป็นม้าที่ไม่มีตัวตน แต่ทำให้รถไฟวิ่งได้ เพราะเรามี
 แยกความคิดรวบยอด (concept) ว่ารถไฟวิ่งได้ต้องมีม้าลาก คนที่คิดว่าหรือเข้าใจ
 ความหมายเราสามารถมีพฤติกรรมบางอย่างต่างไปจากสัตว์และวัตถุ เพราะฉะนั้น
 จะต้องมีผีอยู่ภายใน ซึ่งทำให้คนทำพฤติกรรมเช่นนั้นได้ก็เป็นความคิดทำนองเดียวกัน
 รายล์ยังมีทรรศนะต่อไปอีกว่า คนทั่ว ๆ ไปโดยเฉพาะนักปรัชญาใช้คำว่าจิต แทนกลุ่ม
 พฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ซึ่งเป็นพฤติกรรมทางจิตได้แก่ ความคิด โกรธ จินตนาการ
 แยกตัวไปอีกว่ามีสิ่ง (being) จริง เป็นสิ่งที่ถูกเรียกว่าจิตและเป็นสิ่งพิเศษ
 (extra) นอกเหนือจากสิ่งที่มองเห็นความคิดนั้นนึกเหมือนเห็นนก ๕ ตัว บินมาจาก
 ที่สายไฟ แล้วมีคนบอกว่านั้นคือนก ๑ ผู้ง ถ้าเราไปคิดว่ามีสิ่งจริง ๆ ที่ใช้คำว่า "ผู้ง"
 เรียกต่างหากไปจากนกทั้ง ๕ ตัว นั้น แสดงว่าเราคิดผิด เพราะผู้งเป็นคำประเภทหนึ่ง
 ต่างหว่าจากคำ "๕ ตัว" แต่ไม่ใช่เรียกสิ่งคนละสิ่ง ถ้าไปพูดว่านั้นนก ๕ ตัว และนก
 ๑ ผู้ง ก็เป็นเรื่องตลกพอ ๆ กับเรียกมนุษย์ว่ามีจิตและกาย โดยคิดว่าจิตเป็นคำที่ใช้เรียก
 สิ่งอีกสิ่งที่ไม่ใช่กาย ความเข้าใจผิดนี้รายล์เรียกว่าผิดประเภท คือเอาภาษาของระบบ
 หนึ่งไปใช้กับอีกเรื่องหนึ่ง ทำไมกันทั่ว ๆ ไปเข้าใจว่าจิตเป็นสิ่งที่มียอยู่ แยกจากวัตถุ
 รายล์เชื่อว่าเคการ์ตเป็นคนทำให้เกิดความเข้าใจผิดนี้ รายล์ได้ศึกษาผลงานของ
 เคการ์ต จึงมีความเห็นว่า เคการ์ตเป็นผู้สร้างปัญหาจิต-กายขึ้น โดยเคการ์ตอธิบาย
 เรื่องราวของจิตเป็นแบบกลศาสตร์ เขียวเคียง เพราะอิทธิพลจากวิทยาศาสตร์กายภาพ
 สมัยนั้นและก่อนหน้านั้นคือกลศาสตร์ของกาลิเลโอและนิวตัน เคการ์ตเชื่อว่ากลศาสตร์
 อธิบายร่างกาย "ลึกลับ" เพราะเคการ์ตก็ถือว่า (treat) ร่างกายมนุษย์เป็นเครื่องจักร
 เหมือนฮอบบ์ แต่เคการ์ตไม่ยอมรับว่าความรู้นี้จะนำมาใช้อธิบายเรื่องจิตได้ เขา
 ไม่เชื่อว่าเรื่องราวของจิตจะตรงไปตรงมาอย่างกลศาสตร์ จิตจะเป็นสิ่งจำกัอย่าง
 กลศาสตร์ไม่ได้ จิตต้องมีเสรีภาพ โลกของจิตจึงเป็นโลกต่างหากจากร่างกาย เป็น

โลกของเสรีภาพ เมื่อเขาคิดว่าไม่สามารถจะนำเอากฎเกณฑ์ทางกายภาพมาอธิบายจิตได้ กฎเกณฑ์ที่อธิบายจิตต้องเป็นกฎเกณฑ์ต่างหาก แต่เดการ์ตเป็นนักปรัชญาที่ไม่ได้ทำการทดลองค้นคว้าเกี่ยวกับจิตเหมือนนักวิทยาศาสตร์ทางจิตวิทยา เดการ์ตจึงคิดคำนึงเอาว่า เรื่องของจิตต้องอธิบายโดยภาษาที่มีอยู่ ซึ่งเป็นภาษาของสิ่งทางกายภาพโดยมาก แต่เพื่อจะทำให้จิตต่างกับกาย เพราะจิตมีความคิดความสำนึกและอื่น ๆ เป็นเนื้อหาซึ่งควยสามัญสำนึก ก็เข้าใจได้ว่าไม่มีตัวตน เพราะฉะนั้น ภาษาของจิตจึงเป็นแง่มุมของภาษา (ทางกาย) ทั่ว ๆ ไป เกิดเป็นสมมุติฐานกายภาพเทียบเคียงขึ้น

รายลพิจารณาโดยใช้หลักของภาษาว่า คำแต่ละคำใช้ในหน้าที่ไม่เหมือนกัน โดยมาก (นักปรัชญา) เข้าใจผิดในการใช้คำโดยนี้กว่าคำทุกคำมีหน้าที่เหมือน ๆ กันหมด ใ้แก่หน้าที่เป็นป้ายชื่อของสิ่งต่าง ๆ ในโลก แล้วไปตีค่าคำเกี่ยวกับจิต (Concept of Mind) ว่าเป็นป้ายชื่อ แต่เมื่อสังเกตไม่เห็นว่ามีสาเหตุทางกายภาพ จึงเชื่อว่าต้องมีสาเหตุจากสิ่งลึกลับ ถ้าเข้าใจถูกต้องว่า คำพวกนี้ไม่ใช่เป็นป้ายชื่อ แต่เป็นคำแสดง ศักยภาพ จึงไม่ใช่ชี้ถึงสิ่งที่กำลังมีอยู่ เป็นอยู่ ก็จะไม่ทำให้เข้าใจไปว่า นาย ก. ชี้โกรธ เป็นคำแทนการโกรธของวิญญาณ (จิตที่ลึกลับ) เพราะโกรธไม่ได้เป็นคำแทนสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นเหมือน นาย ก. วิ่ง ประโยคนั้นแสดงว่ากำลังมีการว้างเกิดขึ้น คำที่ใช้กับพฤติกรรมทางจิต ซึ่งไม่ใช่คำประเภทป้ายชื่อ จึงไม่ได้มีหน้าที่ชี้ถึงสภาวะที่กำลังมีอยู่อย่างลึกลับ ไม่ใช่พอสังเกตทางกายว่า นาย ก. คนชี้โกรธ ไม่ได้มีพฤติกรรมทางกายอะไรเลย แล้วจะไปสรุปว่า วิญญาณ นาย ก. กำลังมีบทบาทอยู่ในร่างกาย เป็น เพราะความเข้าใจในหน้าที่ของคำผิด

รายลมีความคิดว่า เดการ์ตอธิบายความรู้ เรื่องจิตแบบแง่มุม รายลจึงเสนอความหมายของจิตหรือความรู้ของจิตในแง่บวก การพูดถึงจิตคือการพูดถึงแนวโน้มความสามารถ ทักษะ ศักยภาพที่จะทำอะไรอย่างหนึ่ง เมื่อมีสภาวะอย่างไรอย่างหนึ่ง

เป็นสาเหตุ เมื่อมีสาเหตุให้นาย ก. กนซีโกรธ แสดงอาการโกรธ ซึ่งไคแก่
 หุบโตะ หงุดหงิด เหงื่อออกหน้า หน้าเกรียก เจ็บ หรือโววาย ฯลฯ สิ่งซึ่งแสดง
 ออกเป็นพฤติกรรม รายละเอียดว่าเป็นสิ่งที่ปรากฏของจิต การพูดถึงจิตของรายละเอียดคือการ
 พูดถึง ๒ สภาพคือ การพูดถึงตัณหา และการพูดถึงสภาพปรากฏ

ซึ่งรายละเอียดว่าคนที่ไม่เข้าใจ (พวกที่เชื่อทวินิยม) จะมอง ๒ สภาพนี้เป็น
 การกระทำ ๒ อย่างของมนุษย์ทุกครั้งที่มีมนุษย์มีพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็คือการ
 กระทำของจิตและการกระทำของกาย โดยการกระทำของจิตหรือการปฏิบัติงาน
 ของจิตมีผลส่งมากกระทบให้เกิดการกระทำของกาย รายละเอียดไม่เห็นด้วยที่ว่าจิต
 คือการกระทำหรือเป็นงานอีกจำพวกต่างจากกาย จิตมีขบวนการของจิตแต่ไม่ใช่
 ขบวนการในความหมายคำว่า ขบวนการของเรื่องกายภาพ เพราะขบวนการจิต
 ไม่ใช่ขบวนการจริง ๆ เป็นศักยภาพ จึงจะเข้าใจถูก

ข้อพิสูจน์ของรายละเอียดเหล่านี้รายละเอียดใช้โจมตี จิต-กายในทรรศนะของ เดการ์ต
 มากที่สุด รายละเอียดของการปฏิเสธทฤษฎีกริยาต่อกัน โดยชี้ให้เห็นว่าการพูดถึงจิตไม่ใช่
 การกล่าวถึงตัวละครลึกลับ (occult episode) จึงไม่มีความสัมพันธ์แบบเป็น
 กริยาต่อกันของจิตต่อกาย เพราะการพูดถึงจิตไม่ใช่การพูดถึงสิ่งอื่นสิ่งหนึ่ง แต่เป็น
 การพูดถึงตัณหา จึงไม่มีกริยาต่อกาย รายละเอียดของการปฏิเสธทฤษฎีกริยาต่อกันมากที่สุด
 ฉะนั้น อะไรที่ทฤษฎีนี้เชื่อรายละเอียดจะโจมตีทั้งหมด ซึ่งไคแก่ความคิดเรื่องสติปัญญานิยม
 รายละเอียดโจมตีโดยหลักข้างต้นว่า สติปัญญาไม่ใช่สิ่งที่รู้ฉลาด แต่เป็นผลิตภัณฑ์ ผลผลิต
 ของอะไรรายละเอียดไม่ใช่บอกไว้ชัดเจน และทุกครั้งทีคนเมื่อกำลังคิด ไม่ได้เกิดการกระทำ
 ๒ อย่าง คือความคิดทฤษฎี และความคิดปฏิบัติกริยา แต่จะเป็นการกระทำอย่างใด
 อย่างหนึ่งเท่านั้น นั่นคือรายละเอียดปฏิเสธโดยหลักว่า ที่เรียกว่าสิ่ง รายละเอียดจะชี้ให้เห็น
 โดยพิจารณาความหมายของภาษาที่ใช้อยู่ทุก ๆ วัน ทำให้เห็นว่า ไม่ใช่สิ่งและ
 การกระทำที่เป็นพฤติกรรมจิตไม่ใช่การกระทำ ๒ อย่าง แต่เป็นการกระทำ ๑ อย่าง

ความคิดเรื่อง I เป็นสิ่งลึกลับ เพราะไม่เข้าใจความหมายคำให้ตี ถ้าคิดดี ๆ แล้วจะเห็นว่า เป็นคำประเภทอื่นซึ่งเป็นสรรพนามที่ใช้ในหน้าที่แทน ผู้ที่พูดหรือเขียน ในขณะที่พูดหรือเขียนโดยอ้างตนเอง แทนที่จะใช้ชื่อ ซึ่งเป็นคำกำหนดเรียกตนเอง ก็ใช้ I แทนเท่านั้น I ไม่ใช่คำประเภทป้ายชื่อ เป็นต้น

สรุปความคิดของรายลใหญ่ ๆ ไก่แก

๑. การที่อธิบายจิตว่าเป็นสิ่งลึกลับ เป็นการไร้ภาษาตีประเภท
๒. การพูดถึงจิต คือการพูดถึงความสามารถที่จะกระทำงานหนึ่ง เป็น

ศักยภาพ

๓. การพูดว่ามีขบวนการจิต ไม่ใช่การพูดถึงขบวนการแบบสิ่งกายภาพ แต่เป็นการพูดถึงศักยภาพ ซึ่งก็คือการ เป็นหนทางที่จะกระทำ ไม่ใช่การกระทำ

๔. คำว่า I ไม่ใช่คำที่เป็นชื่อเฉพาะของสิ่งใด ๆ แต่เป็นคำ

करणนี้

๕. ความรู้ทุกอย่างได้จากการสังเกต แม้แต่ความรู้ในตัวตนของตนเอง

๖. การพูดถึงการจินตนาการไม่ใช่การพูดถึงการดูภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์แห่งจิต เป็นแต่การพูดถึงการ โทหก การนึกสร้าง เรื่อง

๑